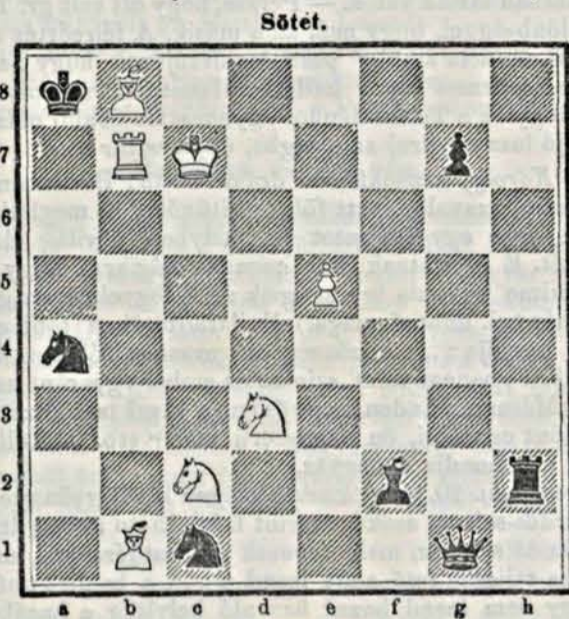

SAKKJÁTÉK.

75-ik sz. feladvány. — Oláh Miklóstól (Nánáson).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 70. számú feladvány megfejtése.

(B. Meszéná Istvántól.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1) F b2 - g7	K f5 - g5 : A)	1)	H h6 - f7 B)
2) B e7 - e4	H h6 - g4 a)	2) H g5 - f7 :	g6 - g5
3) B e4 - g4 : †	K g5 - f5	3) H f7 - h8	tetszés szerint.
4) H e2 - d4 †		4) B e7 - e5 †	
	a)	B)	
2)	K g5 - f5	1)	H h6 - g4
3) H e2 - g3 †	K f5 - g5	2) B e7 - e4	H a3 - b5 :
4) h3 - h4 †		3) H e2 - g3 :	K f5 - g5 :
		4) B e4 - g4 : †	

Helyesen fejtették meg. Pesten : Csékö György. — Bécsben : Gold Samu. — Parabutyban : Rothfeld József. — Monokon : Skvör Antal. — Kis-Károlyon : Csemiczky Károly. — B.-Ujvárosban : Kovács Lajos. — Tordán : Wolf Gábor. — Gy.-Fehérvárott : Horváth Lajos. — Poroszlón : Nyilas Alajos. — Bodrog-Keresztúron : Ocsváry Imre. — Veszprémben : Fülöp József.

Rövid értesítések. B.-Keresztúr : O. I. Ön a 69. számot is helyesen fejtette meg. — Parabutyban : R. J. Nagyon sajnáljuk, hogy önnek levelét későn kaptuk. Már akkor minden megtörtént. A feladványt köszönettel vettük; de tájékozásul megadjuk önnek, hogy az újabb feladványoknál az örökös sakk nem divat, mert ha a szépségnek nem ártana is, a megfejtést mindenesetre könnyűvé teszi. — Veszprém : F. J. Ön utolsó előtti levele nem jutott kezünkbe.

Színházi napló.

Péntek, május 24. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti. A darab, mely a szabadságharcz küzdelmei alatt került először színpadra, szintén sulyosan érezte a milliöntől megátkozott Bach-rendszert, mert szabadságunkelhunytaival még e „fogság“ is fogságba került, a színházi könyvtár poros börtönébe, honnan 12 évi raboskodása után csak most szabadulhatott ki. De volt is ám sok nézője e „vértanúnak“, midőn először léphetett régi jó ismerősei elé. A rabság cseppet sem viselte meg, sőt most még jobb színben láttuk, mint régente, sok olyast is megértettünk most benne, a mit előbb csak költői képzelődésnek hittünk. A szereplők rajta voltak, hogy a kedves emlékü „Rákóczy“ illendően jelenjen meg, de nem egészen érték célzt. Feleki Rákóczyja nem ragadott el bennünket, bár eleinte igen jól kezdte. Ily szerepek nem felelnek meg az ő egyéniségének, bármily jeles színész legyen is különben. Szigeti páter Knit-telusa is, minden eredetisége mellett sem elégitett ki Zrinyi Ilonát Jókainé, Rákóczy nejét Munkácsy-F.-né, Zrinyi Boldizsárt Tóth József, Bercsényit Egressy szépen játszták. Taps és kihívás volt elég; szerzőt is többször kitapsolták. A színház csordulig tele volt.

Szombat, május 25. „Dinorah, vagy : a ploermeli bucsu.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerző Meyerbeer.

Vasárnap, május 26. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti dráma 5 felv. Szigligetitől. Rákóczyt ezuttal Lendvai adta, tüzzel, lelkesedve és lelkesítve. I-mét nagy közönség volt jelen.

Hétfő, május 27. „Férj az ajtó előtt.“ Operette 2 felv. Offenbachtól. „A felolvasónő.“ Színmű 2 felv. Az utóbbi rövid színmű hatásos jelenetekben gazdag a két első rangú művésznök, Egressy G. és Felekiné nagy vir tuozitással adják hatásra számított, nehéz szerepeiket. A közönség feszült figyelemmel és élvezettel kísérte a szép játékokat.

Kedd, május 28. Mizsei Mari k. a. első föllépteül : „Alvajáró.“ Opera 3 felv. Zenéjét írta Bellini. Több ízben olvastuk lapjainkban, hogy Mizsei

Mari k. a. több olaszországi színpadon az elismerés élénk jeleivel találkozott; igen természetes volt tehát a pesti közönség kíváncsisága, a kiaszszonyt végre a nemzeti színpadon is újra láthatni, hol előbbi években is vendégezerepelt néhányzor. A színház egészen megtelt, s a közönség zajos elismeréssel üdvözlö a fiatal művésznőt, ki utolsó föllépése óta kitünő előmenetelt tón az ének művészetében. Annál gyengébb volt ez este Fekter tenorista, kinek gyakori hamis intonatiója akadályozta az egész jó hatását. Szerda, május 29. „A mátrai vadász.“ Eredeti vigjáték 3 felv. Irta Fáy András.

Csütörtök, május 30. A színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

5654. N.-Oroszl. Sz. E. A most folyó évnegyedből lapjaink teljes számu példányai nem kaphatók — mert daczára a politika iránti közérdekeltségnek, a magyar közönség e válságos időben is meg rokonszenvével ölelé a sajtóviszonyok béki között megindult s azokból mindinkább kibontakozó vállalatunkat. Junius elejétől kezdve azonban örömezt ifogadjuk az előfizetést az év végeig, 7 hónapra, a rendes áron.

5655. Mezőlak. S. Gy. A gr. Teleki László emléksobrára gyült pénz csak akkor kérjük felküldetni, ha ez emlék felállítására lesz határozva s e célra valamely bizottmány alakul. További tudósításait szivesen veszük.

5656. Galszécs. Egy agg és elhagyott bonfi imája. Sajnáljuk, de az efféle nem hirlapi közlésre való. Más uton kellene a baj orvoslást keresni.

5657. Bécs. M. J. A kívánt lapot s beszédet elküldtük. Örvendünk, hogy ön lapunk közlései által nyert ösztönt a gyorsítás megközelítésére, s még inkább, hogy hosszabb kísérlet, k után végre sikerült önnek, egy magyar gyorsírási rendszert megállapítani. Kívánjuk, hogy mielőbb ott hagyassa ön a bécsi Reichsrath gyorsírói asztalát s ide térjen közénk, hogy munkáját kiadhassa s Pesten nyilvános előadásokat tarthasson. Napról napra több fiatal ember jelentkezik, ki a gyorsírást meg tanulni szeretné, de alkalmat a kiképzésre alig találunk. Ideje volna, hogy végre Pesten is alakuljon egy gyorsírói egylet. Az ügyet tehetségünk szerint s befolyásunk egész erejével támogatni fogjuk.

5658. B.-Ujlak. B. P. A máj. 3-ik levél tartalma közölve volt lapjaink közelebbi számában.

5659. M.-Tur. T. J. Sajnáljuk az eseményt, de nem kívánjuk a közkegyelet megbotort harmonizációját ama — maczkazenének még említése által sem zavarni. Boocsaót kérünk.

5660. Gyöng. K. F. A jeles cikket örömmel olvastuk; ily népszerűen írt természettudományi dolgozatoknak még nagy hiányában szenved irodalmunk, s azért részünkről minden módon ápolni szeretnők az e tárgyú törekvéseket. A lépkeket — fára metszetes végezt — inkább szeretünk volna rajzban kapni; így azonban a természetben megküldött példányokat — ön engedelmével — megtartjuk magángyűjteményünk számára.

5661. Eperjes. F. F. A kívánt számokból még találtunk néhány példányt, s azonnal utnak indítottuk. Üdvözljük önt is mint a V. U. egyik rendületlen hívet, törzsolvását, és előfizetőjét. Kár, hogy nem osztogathatunk érdemeleket.

Nyilt tér. *)

Nyilt szó, azon t. cz. előfizetőkhez, kik gyűjtőveimen irtak alá! — Gyakran vagyok kénytelen önököt oly hangon irt leveleket olvasni; melyek rám kellemetlenül hatnak; ezek kikerüléseért folyamodom a nyilvánosság teréhez; és ünnepelesen kijelentem, hogy a nálam begyűlt előfizetési pénzeket, mind Szabados „Haza és szerelemről“ című költeményeire, mind pedig az „Ifjuság Évkönyvére“ illető helyeken pontosan kézbesitettem, a könyveket még nem kaptam meg; tehát nem is küldhetem szét; ha megjelennek, azonnal szét fogom küldeni; én mint gyűjtő megtettem kötelességemet, és ezután semminemű reklamátiókra nem fogok válaszolni. — Kohárvits Ferencz, váczí-ut 1-ső szám.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a Szerk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetnap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros. naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.	
			6. p.	6. p.		6. p.	6. p.
Junius.		Május (6)	6. p.	6. p.	Siván.	6. p.	6. p.
2 Vasár.	F 2 Erasmus	F 1 Páz.	21 A 4 Szil.	4 9 7 47	25 B. Jer.	0 49	1 56
3 Hétfő	Kornél	Klotild	22 Basilicus	4 8 7 48	25 Tobias	1 8	2 59
4 Kedd	Ulrik. Quirin	Berta	23 Mihály p.	4 8 7 49	26	1 26	4 6
5 Szerda	Vendel. Bon.	Vendel	24 Simeon	4 7 7 49	27 Tamás	1 50	5 10
6 Csüt.	Norbert	Izaiás	25 János f.	4 6 7 50	28	2 18	6 15
7 Péntek	Jez. sz. szive	Puleher.	26 Carpus	4 6 7 51	29 Farkas	2 51	7 16
8 Szomb.	Médard püs.	Médard	27 Therapius	4 5 7 52	30 33 S.	3 37	8 12

Holdnegyed : ● Ujhold 8-án 2 óra 54 perczkor délután.

TARTALOM.

Gróf Teleki László emlékezete (képpel). — Képek a hazai népeletről (kép). — Felő-borsodi kép-k (vége, képpel). Lupa Páter. — A magyar nő. Vida József. — A végzet utjai. Kis Elek. — Miköz szoktassuk gyermekeinket? (folyt.) Dr. Batistai. — Tarhaz. A magyar erdőzést érdekében. Divald Adolf. — Teleki gyász-ünnepélyek. — Irodalom és művészet. Egyház és iskola. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Nyilt tér-Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak. : magyar-utca 1. sz.)

Pest, junius 9-én 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhöz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 12 ft., évnegyedre 6 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztési díj : magyar-utca 1. szám.)

Erichsen Péter.

A hazánk anyagi kifejlésére is nagy befolyással bírt férfiú, kit ezennel bemutatni szerencsénk van, egyike azon egyéniségeknek, kik észtehetségük, lelkiük emelkedettsége s szívük tisztaságában talizmánt bírnak, mely ha a sors szeszélyeitől teljesen nem is óvja, de megtöretni sem engedi őket soha. — Gazdag palotában született ő, majd önhibája nélkül kipusztult abból, egész élete egy vándorlás vala; de a becület utján mindig hős és állhatatos s a jók diadalának méltó büszkesége volt.

Erichsen Péter született 1794-ben Dániában, Kopenhágában, protestáns családból. Atyja pénztözsér és hajóbirtokos volt, utódja a kereskedelmi világban e néven jó hírből állott s messze ismert ösöknök, kiknek gazdagsága emléket Kopenhágában egy ma is fönnálló palotaszertű nagy épület tartja fenn. Péternek, mint oly tekintélyes kereskedelmi ház ivadékának, kellő módja és alkalma volt, a kereskedői életet s annak feladatát magasabb szempontból megismerhetni s ő a kedvező körülményeket kellően fel is használta, minek következtében, kereskedelmi esetlegességnek áldozatul esett apai háza megbukása után, 1843-ban a keletindiai kereskedelmi küldöttség főnökévé választák s mint ilyen, Görögországban, Arábiában, Abyssziniában, Chinában tett mintegy három évi utazása közben, részint terjedtebb ismeretekkel gazdagította előbbi készültségét, részint nevezetes szolgálatakat tett az osztrák ipar és kereskedelem érdekében keleten. — Azon időtájjban az osztrák „Első Dunagőzhajózási társaság“ korigényelt reformokat létesíteni akarván, egyszersmind a több oldalról észrevett s megrótt lanyhaságot, s a hivatalnokai karba akkor beharapózó fejelemetlen-

seget szintén megakadályozandó : ügyei vezetésében az addigiaknál erősebb karokra várt s az igazgatói állomásra Kudriafsky lovagot, akkor cs. k. tengerész-örnagot hívta meg, ki teendőivel megismerkedve, miután magával számot vetett volna — jól értesültek állítása szerint — a neki ajánlott állomást csak azon föltétellel fogadta el, új pályáján csak úgy igért sikert magának, ha az általa Triestben személyesen s előbb mondott érdemeinél fogva a birodalom előtt is jó néven ismert Erichsen Pétert, mint igazgatósági titkárt, maga mellé megnyerhetné. — Így lépett E. P. 1846-ban az Első Dunagőzhajózási szolgálatába, melynek 1848-ban, midőn Kudriafsky katonai hivatásához visszatért, igazgatója lett, mely minőségben élte fogytaig ernyedetlen kitartással s példás becületességgel működött.

Egy oly nagy vállalatnak, minő a Dunagőzhajózási társaság, melynek jelen kiterjedt ségét ismerni fogja a t. közönség Korizmicz Lászlónak a Magyar Gazdasági Egyesület mult évi közgyűlésén „a dunai gőzhajózásról“ fölolvastott jelentéséből, — több százra menő hajói és naszádjai, több ezerre menő személyzete s milliókra nőtt tőkéjének czélszerű beosztása s igazgatása a körülmények legrendezettebb s legbékésebb viszonyai között is sok éberséget, tapintatot és sepleptlen jellemet igényel; — hát, midőn az ipart, kereskedést s ezzel a közlekedést anynyira nyomasztó politikai igazgatottság — mely a lefolyt évtizedben majd közöttünk, majd körülünk örökösen tartott, — s az állam sulyos pénzügyviszonyai közötti küzdesben, még soha tökéletesen meg nem állapított külföldi kereskedelmi összeköttetések nélkül kell ily roppant vállalatot vezetni, mint ezt Erichsennek, igazgatói állásának egész ideje alatt

ERICHSEN PÉTER.

kellett? — És ha a vállalat elszigeteltségét tekintjük? — az állam határain belül az egyetlen „Lloyd Austriaco“ hasonmű, de egészen más természetű vállalat létezik s szomszédságunkban messze távolban csak egy sincs. — A birodalomban feltalálható építkezési s tüzelő anyagokat, ezek előnyeit kellett először apránként fölkeresni, kísérlet alá venni, a vállalatnak nevet és hitelt szerezni, azt népszerűsíteni, a kereskedelmi közönséget megszokott száraz összeköttetéseitől bizonyos előnyök által a vízi utak használásának megnyerési s a követeléseiben önmagával nem mindig tisztában állott közönség hovatovább emelkedő igényeit telhetőleg kielégíteni. Nagy volt a feladat. Már létének második évtizede végéhez közel járt bár ekkor a társaság; de sok tekintetben még mindig a kezdeményezés nehézségeivel küzdött. E. P. mind e nehézségeken nyugodt, határozott lépésekkel haladt át; bár gyakran még a kormányférfiak tapintatlansága s a kereskedelmi viszonyok hiányos fölfogásából eredett hibás intézkedéseknek akadékaik ellen is kellett küzdenie. Tökéletesen ismerte helyzetét. Tisztán átértette, mit sokan tudni nem akarnak, hogy egy ily közlekedési intézet, habár jelentékeny befolyással bír az állam kereskedelmi forgalmára; azért sohasem teheti földadatává, hogy specialisabb kereskedelmi műveletekbe bocsátkozzék, se hivatva nincs, hogy a kereskedés menetét kormányozza vagy saját tervei szerint erőszakolja. Egy ily intézet egyedüli feladata csak az lehet s ennek helyes megoldásától függ jövődjöje, hogy *olcsó építési s tüzelő anyagokat tudjon magának teremteni*, s erre nézve az e körbe tartozó tapasztalati ismereteket, tudományos alapokon, helyesen alkalmazza. Mit kelljen a társaságnak a kereskedelem érdekében tennie: — az a megbízhatóság, gyorsaság és olcsóság föltételeim kívül, előleges speculatio tárgya kevésbé lehet, azt az időtől s a kereskedés mozdulataitól kell ellesni, s erre nézve elég a jelentkező s önként fölmerülő alkalmakat egyenesen fölhasználni. Ő tudta ezt s ép ezért örökös kísérletet s hajóépítési s tüzelő anyag-szerzési különböző nézetek és tervek elfogadására, vagy legalább figyelembevételére mindig készen volt.

Sokan e kísérletekre hajlékonyságát, mások véleménye iránti figyelemességét engedékenységet ingatagsággá s gyengedéggé akarták bérmálni, holott ép ezen tulajdonsága volt az ő fő erénye. Ha a nagy testület gépezete hiányokat mutatott: nem készített azt durván nyers erővel, — hanem a surlódó részekre egyegy csepp olajt adva, majd az emeltyűket kiméletesen érintve, segítette rendes mozgásba. — Eleve fölsimította a hiányt, melyet a helyviszonyok czélszerű fölhasználásában az okozott, hogy ő *külföldi* volt, s ezért a belföldieket alkalmazni és megnyerni, azok helyviszonyi tapasztalatait s nézeteit megismerni s elsajátítani gondosan igyekezett. Csak testi betegeskedéséből származó olykor rendkívüli ingerelhetőségének tulajdoníthatjuk azon önmagával ellenkezésbe jövő nyilatkozatát, melyet S. v. M. „Über das Dampfschiffahrts Unternehmen“ című röpiratának azon megjegyzésére tett, hogy „a Dunagőzhajózási társaság túl van árasztva idegenekkel“ — midőn odavetöleg mondá: „a szükséges egyéniségeket onnan veszjük, honnan kaphatjuk.“ Meg vagyunk győződve, hogy ezen kifejezését önmaga előtt többször visszavonta s maga magában roszallotta. Mennyire tiszteletben tartá a nemzeti sajátokat, nagyon jellemzőleg mutatják a multószszelmondott szavai egy németajku kapitányhoz, melyekben azt, mint Magyarországon utazót, a magyar nyelv megtanulására inté, s hogy nem ő lehetett, ki az idegeneket csapatokra hozta a társasághoz, nagyon mutatja az, hogy az ő hazafiai közül, köztudomásilag, az egész társaságnál csak is két egyén van alkalmazásban. — Szabatosan ismerte azon határokat, melyek a szükséges távolságot mérik ki kormány- és magánvállalatok között, hogy egyik a másiknak utjában ne álljon: ezért határozottan ellene volt, hogy a társaság a Duna szabaddá tétele által vesztett szabadalma kárpótlásul tőkés kamatbiztosítását fogadja el, vagy annál kevesebb kérje a kormánytól, jól tudja, hogy ily jogok csak újabb kötelezett ségek árán vásárolhatók. Jellemének igen szép és kitűnő vonása volt, hogy bár ovatos és szétnező vala, de nagyobbak irányában állása mint személye körét minden merészebb közeledéstől védni szokta, míg alárendeltjei irányában, különösen a magánéletben a legodaadóbb s legőszintébb szeretett lenni. Mint a kedélyes társalgásra, ép oly kész volt a komolyabb eszmecserékre, s a történelmi iratokon kívül a nemzetgazdasági művek különösen kedves olvasmányai valának. — Igen emberszerető vala s kikben bármi csekélylyé kiváló jó tulajdonságot ismert fel vagy ismertettek meg

vele, azokhoz állhatatosan ragaszkodott: innen magyarázható, hogy kik szerencsések avagy olykor ravaszok valának, jó indulatát egyszer megnyerni, — azok a visszaélésig fölhasználhatók s nem egyszer föl is használták, nem a legtisztább magánérdekekre az ő nemes hajlamait. Különben a hivatalnok s a magánember gyakran csodásan elváltak benne. Több eset tanúsítja, hogy míg egyik kezével mint igazgató, valamely arra méltó hivatalnoknak elbocsátását írta alá, — másik kezével az ezáltal kenyer nélkül maradt családapának saját erszényéből gazdag ajándékokat nyújtott. Kiknek jövője az ő kezébe volt téve, lélekismeretesen gondoskodott azokról. A hivatalnokoknak s szolgálati személyzetnek nem csekély megütközésére, ezelőtt pár évvel behozott fizetés-levonások az ő igazgatósága idejében rendeltettek ugyan el, de köztudomásilag az ő távollétében, az ő akaratára és beleegyezése nélkül. — Könyörületessége s bőkezűsége minden szép fizetése mellett sem jutataék magánbirtok szerzéséhez. Özvegye s örökösei jövőjéről is az életbiztosítás, s a társasági nyugdíj alapján gondoskodott.

Hazánkra nézve, szabadságerzetén kívül, melylyel minden jogos nemzeti törekvéseket forrón üdvözölt, különösen a pesti kereskedelmi forgalmat illetőleg, jó emlékezetünkre igen méltóvá érdemlített magát azáltal, hogy ő eszközölte ki s rendelte már évekkel ezelőtt, hogy a Bécsből Pestre szállítandó áruk az ottani feladás másodnapján itt mindenestire megérkezzenek, — minden késés a pesti kereskedő javára a vitelbér fele visszatérítését hozván magával, miáltal fővárosunk a külfölddel szakadatlan gyors és biztos összeköttetésbe tétetett. Hosszas testi szenvedések után elhunyt 1861. márcz. 21-én Bécsben.

Kenessey Albert.

Szécsi Mária.

1671.

Kidőlt a tölgy, a bérc királya,
A rengetegnek koronája.
Ha állt itt-ott egy büszke tölgy még,
Gyilkos kezek tőből kidönték;
Fölvették a sas ősi fészékét,
Özvegy lakóját szállni készítették,
S kinek tanyája volt a bércz, a szikla,
Bezárva most egy keskeny, szűk kalitba...

... Börtönlakom e néma zárda
Egész világom ide zárva;
Ki annyit vészt, vihart megértem,
Csendes czellámmal kell bérelnem.
Kivel szemközt nem egyszer álltam,
S ki a golyót nyugodtan vártam,
A mely reám tán egy dicső halált hoz:
Lassan kell szoknom egy csendes halálhoz.

Zeng s jkaimon szent szolozsma:
De szívem, lángját el nem mossza;
Nem hoz békét zajgó keblemre,
A szent falaknak néma csendje.
S míg társnőim imát rebegnek
Bírá-ért a menny egeknek:
Kezem ha összekulcsolom imára,
Én áldást kérek a magyar hazára!

Szívemben még a régi láng ég,
Lelkem a nagy világba vágy még,
Hol a dicsőség s szerelemnek
Büvös virágai teremnek:
Ezen még egyszer elmerengni,
Aztán végképen eltemetni;
Azért föltűzni dobogó keblemre,
S büszkén elmondani: „a haza mentve!“

De melytől a hir éltét kapja,
A szép csatáknak fényes napja
Leáldozott nekem végképen;
Itt kell bevárom nyugton, béken,
Mikor kondúl a végső óra,
Mely hívni fog a nyugovóra...
Édes leend, mit adni fog halálom:
Zajos életre csendes, békes álom...

De nem lesz nekem ott se nyugtom,
A vész a sirban sem hagy nyugtom;
Mely börtönajtón, zárva áthat,
Kard el nem olt, sir el nem zárhat:

Az eszme, érzem, elő s gyujtva
A vést, vihart fölkelni ujra,
Mely ha fölöttem zúgva, zengve tombol,
Szívem megdobban s föl vágy mély síromból!

János Gusztáv.

Higyj, de megnézd, kinek!

— Történelmi kép. —

— Csak az alá a Szerencs alá ne vitt volna az ördög, vagy legalább büszkeséggel viselhetné a sebet, melyet kaptam, s ne kellett volna gyalázzal megfutnom, mégis csak békével türem, de előttem, ki tudom, hogy korholsz, s megmosod a fejemet, mondom, előttem szégyenlem a dolgot, kedves feleségem, — szóla Bebek György hitveséhez Patócsi Szófiához, Szádvár egyik teremében kettécskén beszélgetvén.

— A sebhelyek érdemjelek, édes férjem, s azt hallottam atyámtól is: „hogy szégyen a futás, de hasznos“, válaszola engesztelőleg a nő, megcsókolván férje homlokát.

— De nagy vereséget szenvedtem ám, angyalom! a Tisza vize sem mossa le rólam ezt a nagy gyalázzatot, a világ kincse is kevés lenne az emberáldozat s a nagy kár megtérítésére, szolt növekedő nyugtalansággal Bebek.

— Méltánylani tudom fájdalmadat, mert közelebb is győzelemmel tértél haza, midőn Telekesi Imrénék segítségére menvén, Szikszót megmentetted a törökök dulásaitól.

— Jó, hogy felhózd; lásd angyalom, akkor is hálátlansággal fizettek vezértársaim, midőn a nyert zsákmányt nem inyem szerint osztották fel, pedig hogy én érdemtelmem volna meg az egésznek felét, Isten, ember látja.

— Ne légy tulkövetelő, édes férjem, az érdem előbb vagy utóbb megtalálja jutalmát. Ej de hatalmas vágás van homlokodon, az Istenért ezer a szerencse, hogy nem halálos, kiálta fel Bebekné a mint szorgalmasan vizsgálni kezdé a sebet.

— Derék egy fiu volt, mondhatom, a ki vele megajándékozott, evődék szorongó nevével a várur.

— De ugyan, hogy lehetett oly vigyázatlan, édes Györgyöm!

— Csak hagyd el, eszemágában sem volt, hogy sötét éjjel, midőn a legnagyobb bátorságban van az ember, megrohantásék, az a pelengérré való tokaji kapitány Német Ferencz rajtnak ütött, midőn a legénység legjobban aludt, olyan sötét volt mint a korom, egymás mellett az ember a másikat nem láthatta. — Az egész tábor felverte az istentelen gyáva gazember, orozva, mert nyíltan meg sem mert volna előttem állani. — Magam isjávában aludtam, és midőn a lárma felébredtem, már a tábor szétverve, a sok jó vitéz lekonzolva volt, ott kaptam ezt a drága szép sebet, — minden bizonynyal ott maradok, ha a reámmért kopja-szurást a vaspánczél el nem hárítja.

— Sajnálom, igen nagyon sajnálom, szóla részvétellel a nő.

— Egy baj magában soha sincs, meglásd angyalom, még több casus is történik velem, monda elég boszusan Bebek.

Ekkép beszélgetett Bebek György kedves életparjával, kárhóztatván a multat, s a jövőben újabb vést, szerencsétlenséget sejtett.

Pelsőczy Bebek György a körülmények embere volt, hol egyik hol másik párthoz csatlakozott aszerint, a mint magára nézve előnyösnek vélte. Hiu, magásra törekvő nyughatatlan véru férfi volt, a szelid örömeiket nyújtó családi tűzhelyet, vágyai elérésére gyakran fölcsérelé a hadviselés fáradalmival.

Ferdinand igyekezett a hatalmas kényurakat magának megnyerni, mert az akkori zivatros idők, s az ország fölfordult állapota oda kényszeríték az uralkodót, hogy a hatalmas urakban nem ellent, de barátot kell nyerni.

Bebek György két helységet kapott Ferdinántól: Aszalót és Zsolozát.

A királyi kegy megtette hatását, míg testvére Bebek Ferencz Izabella mellett volt, Bebek György Ferdinánd részére állott. Azonban a hűséget megingatni látszott egy körülmény, mely szerint a király és Bebek közt feszült viszony, bizalmatlanság ütött tanyát, nevezetesen: Verancz Antal püspök érzékeny panaszszal járult a fölség elé, keservesen panaszolván Bebek György méltatlankodásait, a többi közt, mi az érdemes püspök urat leginkább sérté, hogy a dézmát, mely Veranczot illetné, maga számára fog-

lalgalja el, ugyancsak e levelében jellemzi is Bebeket, s főlemlíti, hogy György ura füleki s a budai basákkal titkos szövetségben él, s figyelmezteti a felséget, hogy e ravasz embernek ne higgyen, s minden mozdulatait szemmel tartsa.

Bebek Györgyről mennyiben mondott igazat az érdemes püspök, következő körülmény nyilván megmutatja:

Volt a Bebek udvarában egy kikeresztelkedett török, ki a mílyen hűtlenül elhagyta előbbi hitét, ép oly hűtlenül visszaszökött Hasszán béghhez Fülek várába.

— Hitehagyottól, hogy várhatnánk bizalmat s hűséget, monda magában Bebek, s elfeledte az álnok törököt, ki hihetőleg csak azért jött szinleg a magyarokhoz, hogy szokásaikat, erejüket kitanulja, s eszköz legyen a török kezében újabb várak hódítására.

Egy napon, midőn a szerencsétlen szerencsi katastropha után Szádváran feleségével, a magyar hölgyek egyik mintaképével, — mint elbeszélésünk kezdetén láttuk — beszélgetne a multakról s aggódnék a jelen felett: a füleki szándzsák követe jelentette magát, ki személyesen kívánna beszélni az urral.

A várbeli öreg szolga ilyen formán fejezé, ki magát: Engedelmevel nagyságos uram, olyan ismerős arc ez a török; ugy tetszik, mintha láttam volna valaha.

— Emberek közt lehet nagy hasonlatosság, török követ, mondád?

— Valóságos uri török, kinn várakozik, svárja az engedelmet, hogy bejöhessen.

— Ugyan mit akarhat? bocsásd be.

A szolga eltávozott. Bebekné óvatosságra inté férjét s elővigyázatot ajánlván, elhagyta a termet.

Kevés idő múlva megjelent a török követ czifra bőbugyogóban; fején turbánnal, melyről esetlenül lógtak alá a helytelenül oda dugott különmű tollak.

— Alláh legyzen veled, vitéz Bebek, ismersz-e még? ezzel oda ugrott a főur lábaihoz, azt elkezdte összevissza csókolni.

— Ennye te hitetlen pogány, te vagy, jer-jer, lakolj meg gonoszságodért, vedd el méltó büntetésednek jutalmát — kiálta Bebek, haragra lobbanva.

— Uram, bocsáss meg hű szolgáltnak, én vagyok Mi'hály, a te hű béresed, az igaz renegát, engedj néhány szót igazolásomul elmondanom, s ha bűnösnek találansz: üttesd el fejemet.

— Sokat kívánsz, háládatlan ember, vigyázzok magamra, hogy olyat el ne kövessék, mit megbánhatnék, de te álnok ember, elfelejtkeztél magadról, elfelejtetted azon jókat, melyeket tőlem vettél, rut hálátlansággal fizettél s most nem szégyelsz? nem félsz előmbé kerülni?

— Ha bűnösnek érezném magamat, kerülném tekintetedet, ám de nem úgy szöktem én el, hogy örökre elhagyjalak s elhagyjam azon hitet, mely lelki vigaszt nyújt, és vezérel az élet görögös utain, eröm és tehetségem szerint igyekezni fogok, hogy neked, s általad a honnak minden jókkal legyek.

— Mikép tehetné azt, ha tettekkal bebizonyíthatod ártatlanságodat, a megtérőknek keresztényi hitünk szerint megbocsátunk, miért szöktél hát Hasszán béghhez?

— Hogy tervemet, — melyre régen építék, — kivihessem.

— Ravasz török, a te terved csak álnokság lehet, mi vagy te most? sem török, sem magyar, sem mahumedán, sem keresztény, hitehagyott, semmi egyéb, riadt reá Bebek György.

— Ne érts félre uram! hej keservesen megbántam, hogy téged elhagytalak, de minduntalan csaltak, hívtak, ígéretekkel, ajándékokkal, hanem hívhat ezután engemet Hasszán uram, nincs anynyi arany, ezüst a Balkán hegyekben, mennyiért el tudnák hagyni, csak még az egyszer fogadj kegyelmedbe.

— Még azt ki kellene érdemelni előbb.

— Parancsolj uram, mindenre kész vagyok, bármily nehéz leend a vállalat, ha egy életbe kerülendene is, szólj uram, mikép bizonyítsam irántad tántoríthatatlan hűségemet.

— Jól felválták a nyelvedet, te selma török, ugyancsak tud peregni, mint a csörgő rokka. Ha be akarsz bizonyítani hűségedet, kövess el valami nemes tettet, például ilyen lenne, ha a füleki várat ügyesen a kezünkre játszanád.

A török egy kicsit elgondolkozott, azután nagy örömmel szóla:

— Megvan uram, ráadásul Hasszán bég, — miközben közép-és hüvelykujjával nagyot csattantva, hetyke szemtelenséggel egyet hunyorított Bebek György szemé közé.

Tetszett a hízegés s a biztató szó Bebeknek, szerfelett megörült az ajánlatnak, az azáltal reá háramló nyereségynek.

Szegény Bebeknek nagy hibája volt, hogy oly igen szerette a vagyont, s az ajándékokat, hízegő szavakkal, ígéretekkel könnyen reá lehetett akármire venni, innen származott legtöbb baja.

— Csak hízegnek szavaidnak, te álnok teremtes, nagyon félek, hogy megcsalsz.

— Útsted el fejemet azon pillanatban, melyben megcsallak, felelt határozattan a renegát.

Darab ideig látszólagos nyugtalansággal járkált szobájában Bebek, nem tudta hirtelen elhatározni, hogy mit tegyen? azután a renegát előtt megállott s merőn szemé közé nézve így szólott:

— S mikor tudnál alkalmat eszközölni célunk sikeres véghezvitelére?

— A mikor akarod, uram.

— De időt és helyet?

— A mikor, és a hol akarod.

— Jó — tehát mához egy hétre éjféltájban, a Balog vára melletti erdőben, a Rima folyó mellett.

— Mához egy hétre éjféltájban a Balog vára melletti erdőben a Rima folyó mellett, itt a fejem, uram, útsted le törzséről, ha úgy nem lesz, mikép beszéléd.

A renegát eltávoztott... Bebek György örömtelt kebellet járta át a terem belsejét, képzeletében maga előtt látta Hasszán béget lánczaiban, lecsüggesztett fejjel; azt hitte, hogy már Fülek várában sétál, melynek ő a szerencsés és boldog birtokosa.

Vajjon nem csalódot-e a könnyen hívó férfi ez alkalommal is?!

A Rima folyó melletti erdőben Bebek György kised csapatával tanyát ütött, a kitűzött időt ő egy világért sem merete volna elmulasztani.

A lenyugvándó nap bucsúsugárait küldé a bércek tetőire, s mire letűnt az égről, az esti homály szürke lepellel vont a tájat. Az égen millió csillagok gyultak ki, a hold teljes arcczal bujt elő keletről, a fák lombjai közt betekintett a lesben álló magyar csapatra, kik türelmetlenül várták Mihály renegátot.

Nem kellett soká várakozni, sötét pejlóvon megérkezett a várt vendég, mosolygó arcczal közeledett Bebekhez a renegát.

— Minden rendén van, sikerült Hasszán béget várából kiszalnom, az erdő alatt fog elhaladni csekély kíséretével, a kedvező percében üssetek reájuk, s tegyétek fogolylyá, mindent úgy intéztem, hogy a cél könnyen kivihető legyen, szólta a renegát.

— Mintegy mennyi lehet a kísérek száma?

— Csekélység, alig husz fegyveres, Hasszán kolcsagos turbánban, szürke paripán fog megjelenni, a hold gyönyörűen sít a föllegtelen égen... én majd lekerülök a vár alá s hírt adok, ha jönnek, — ezzel sarkantyuba vevén lovát, elvágtatott.

— Kötve hízek a komának! — szóltegy öreg fegyveres a Bebek szolgálai közül, mindig nagy lurkó volt ez a török, legjobb lett volna a kutyahitit a keresztvizbe fojtani.

Képek a hazai népeletből: 4. Indián dervish Budapesten.

Balog vára tornyából éjfélt kürtölt az éji ör, midőn az erdő alatt fényes dárdahégyek csillámlottak meg a hold világában.

— Itt vannak már, szólta Bebek örömmel, lám nem csalt meg a fiu, előre vitézek, be kell keríteni az ebszülötteit.

Két részre szakadt a kis dandár, s óvatosan sietett utját elvágni, s bekeríteni az érkező kontyosokat.

Minő családás! Elöl, oldalt, hátul tömérdek ozmán katonaság rohanja meg a kised csapatot.

Bebeknek iszonyuan kelle az ellenkezőről meggyőződni — midőn több ezerre menő hadseregtől látja magát körülvetetni. — Lépre csalt a török, orditá méreggé válva Bebek, s nekirentott a tömött hadsoroknak.

Emberei nagyrészt elhulltak mellette, s midőn alóla a lovát leölték: megadta magát.

Megkötözték szegény Bebeket, s győzelmi kiáltások között vitték Fülek várába Hasszán bég elé.

— Na te hitetlen gyaur, te akartál engem elfogni, s magad estél a verembe; Allah kezembe adott, hogy megtanítsalak tisztelni az igaz hitű muzulmánt, szólta Hasszán bég a keseredett tigrishez.

— Megérdemlem soromat, s megnyugszom az Ur rendelésében, miért hagyám egy kötözni való hitelhagyott török által magamat megcsaladni, felelt egész lemondással Bebek György.

— Én küldtem hozzád a hű szolgát, hogy juttasson kezembe; vigasztalá Hasszán becses foglyát.

— Hah! a kutyahitü pogány!!

— Ne káromkodj gyaur! menj, pihend ki magad — vigyétek szobájába, fektessétek le! hadd álmodja meg váltásádját.

— Nem adok én semmit; inkább meghalok.

— Dehogy nem, azt mondják, szép leányaid vannak, a legbájosabbik a szultánnál kieszközölni szabadságot — különben holnap Szádvárt fogják megátadni a hatalmas császár győzhetlen hadai.

— Hah! ocsmány török, mért nem tudom kitepni szemtelen nyelvedet.

— Menj, fiam Bebek György — álmodjál szépeket, illatos ágy; puha vánkások várnak! menj és pihenj...

Néhány hónapig Füleken tartotta Bebeket Hasszán bég, mely idő alatt több ízben megkísérlé Szádvár bevételét, de a lelkes Patócsi Zsófia kitaró erélyén, hőies elszántságán megtörött minden törekvése, mindannyiszor tetemes veszteséggel veretett vissza az erdők alól. — A bég átlátta, hogy minden erőlködése hasztalan, felhagyott az ostrommal, s bár sok ajándékot nyert férjét kiszabadítani vágyó nejtől, az aranyokat zsebre tette az ármanyos török, Bebek Györgyöt pedig dusabb ajándok reményében Konstantinápolyba Szolimánhoz küldötte.

Szegény Bebek, ő is lakosa lett a hétértorony várnak s keserves emlékezett vissza azon magyar példa szóra: „hígyj, de megnézd kinek.“

Bocskaí Papp Lajos.

Képek a hazai népeletből.

4. Indián dervish Budapesten.

Hogy miért zavarjuk bele ezt a mohamedán kolduló barátot (dervish) a „magyar népelet“ képei közé? fogja tán némely olvasó kérdezni. Az igaz, hogy nem tartozik oda, mert hiszen a török régen kipszult ez országból s e „hazai népeletből“ — és azóta vannak itt mások, a kik a töröknél törökőbbek — azonban azt a dervish, a kinek alakját közöljük, mégis csak itt láttuk mi közöttünk s itt leste meg rajzoló művésztünk azon imádkozó helyzetében, melyben a Vasárnapi Ujság számára megörökíté. Tehát hadd foglaljon itt szerény helyet, ugys hamar tovább kell mennie.

Van Budán — mint erről lapunk korábbi folyamaiban bővebben emlékeztünk — egy török mecset maradványa, mely meglehetősen jó karban tartatik. E mecsetben a törököknek egy nagy emberök van eltemetve, kit ök prófétakép tisztelnek, a kinek sírjához

még éjjel is több ízben kelt fel, hogy imádkozzék, a mi mindig úgy történt, hogy az előtte álló csészeből kezeit megmosta, félholdas dárdáját a szoba padlózatába szurta (a mi a házigazdának nem nagy örömet okozhatott), papucsát levette, s karjait keresztbe kulcsolva, Kelet felé fordulva, térdre ereszkedett. E helyzetben maradt rendszeren egy negyedóráig.

Reggel korán elhagyta szállását s a budai mecsetben imádkozott, éhen szomjan, egész naplementeig. Neve ez volt: Ali basa, dervish. Szives házigazdájának egy csinos hindosztáni tört hagyott emlékül.

A Popokatepeti tűzhányó hegy Mexikóban.

Közép-Amerikában, a legforróbb égöv alatt, örök hóval borított óriási hegylánczok húzódnak északról lefelé délirányban. A csucok közül többen vulkáni természetűek. Ezek közt legmagasabb az *Orizaba* nevű tűzhányó, melynek tölcséréhez még csak néhány halandónak sikerült eljutni. A

Popokatepetl mexikói tűzhányó, Tlamakas helységből tekintve. *)

még most is elvetődik évenként egyegy buzgó hitű muzulmán. A prófétának és budai sírjának hire, ugylátszik, nemcsak a közel Törökországban ismeretes, hanem el van terjedve a legtávolabb országokban is, hol Mohamed hitét vallják az emberek.

Azon mohamedán barát, kiről most szólnak, egyenesen Kelet-Indiából jött ide a budai próféta sírjához s néhány évvel ezelőtt 8 napot töltött a magyar fővárosban, honnan London felé utazott, hasonlóul egy ott eltemetett másik próféta sírjához. Képzeltetni, mennyi viszontagságon mehetett keresztül hosszú utjában, ha tudjuk, hogy a hol csak hajóra nem parancsolta valami közbeeső tenger, mindenütt gyalog utazott, s nyelvét senki sem értette, ugys hogy csak jelek által volt képes közlekedni.

A véletlen ugys hozta magával, hogy az indián dervish itt léte alatt épen jeles festésünknél, Sterio Károlynál volt szállva. Így történt, hogy kényelmesen lerajzolhatta, még pedig legjellemzőbb, imádkozó helyzetben, a minőben igen gyakran volt látható, mert

Popokatepetl tűzhányó mindjárt az említett után következik, sőt természet-tudományi tekintetben amannál sokkal nevezetesebb.

Müller báró, e nevezetes utazó s természetbuvár, 1857-ben január hóban, több társával megmászta a Popokatepetl-hegyet, s megírván tapasztalatait, uti-rajzaiból a következő helyeket átvesszük.

Kedden, jan. 13-án 1857-ben — írja a nevezett utazó — megindultunk Mexikó fővárosából. Társaim valának: *Chiaffino* ezredes, Don Augustin *Iurbide*, a mexikói szerencsétlen császár legidősb fia; mr. W. *Fearn*, az északamerikai követ titoknok; doktor *Crafort*, végre *Serman* admiral, nagyszámu szolgálkakkal.

*) Jelen rajzunk *Rosti Pál* érdekes amerikai utazásának díszes képei után készült, mely munka, mint annak idejében hirdettük, legközelebb került ki sajtó alól „*Ut emlékezetek Amerikából*“ cím alatt Heckenast G. kiadásában. E könyv egyike irodalmunk legjelesb díszműveinek, két színezett képpel, 13 kórjazzal, 2 aczalmetszettel és 25 fametszettel. A szívegen saját tapasztalatait érdekesen s vonzólag írja le a szerző. Egy példány ára diszkótésben 22 ft, borítékban 18 ft. Nem minden ember erszényéhez mért ár ugyan, de örvendünk, ha irodalmunk oly művek kiállításá által is pótolni iparkodik a külföldi termékeket, melyek a vagyonosabb osztályok asztalait méltólag díszíteni képesek. Szerk.

Iturbide és Serman nemsokára elhagyák a bator és elhatározott egységéből álló kis karavánt; a többiek Ayutla-Miraflores, Ialmanalco s más kisebb helyeken át más napra Mekamecába érkeztek. E város mintegy 7000 lakos számú, s rövidség okáért közönségesen csak Mekának nevezetik. Még ezen estén elővétem mérő-műszereimet, s úgy találtam, hogy már e város is 2493 méterrel magasabban fekszik a tenger színénél (egy méter körülbelül 3 láb). A várostól nyugatra a Sacromonte halmá emelkedik, mely 120 méternél nem magasabb. E hegyről a kilátás dicső és nagyszerű, különösen ha a nap lenyugvóban van és sugarai az *Iatacuahuatl* és *Popokatepetl* örök-hóval borított mezőit megaranyozza.

Másnap, jan. 15-én, társaságunk megszorodott. A republika elnöke, Comonfort ur ajánló-levelekkel látott el minket, s azért a vidéken lakó urak (cavalleros) mindenütt elénk jönnek, sőt a következő állomásig el is kísérik. Így érünk *Rancho Tlamakas* helységbe (lásd az 1. képet), a hol a növényzet már-már szünni kezd. A falu 12,792 lábbal fekszik magasabban a tenger tükre fölött. A Popokatepetl, mely most egész nagyszerűségében tűnik fel előttünk, még mintegy 5008 lábnyival magasabb volt azon helynél, a hol egy kunyhó ablaka előtt asztalhoz ültek.

Az éjet itt töltöttük a kunyhókban, miket azon munkások építettek, a kik a tűzhányó hegy oldalában akénányakat művelik. Roppant tűz égett a kályhában, mégis oly hideg volt, hogy nem alhattunk, ámbar a legnehezebb pokróczokkal voltak betakarva.

Reggel az idő gyönyörű tiszta s fényes vala, de a hideg annál pogányabb. Az előkészületek sok késedelmet okozának, úgy hogy csak 9 óra tájban indulhatunk tovább útunkra. A fenyő-erdő, mely eddig híven kísér minket, egy magaslat oldalán egyszerre elenyészett; innen kezdve, a növényzetnek legkisebb nyomát sem láthattuk. Egyszerűsödött egy sziklamélységet kellett kikerülnünk, melynek fekének a hó a föld belső melegétől felolvadva, mint zúgó ár rohant a völgyekbe. E mélység felső partján haladva, lovaink már térdig járnának a hamuban, mely valamikor a tölcserből kivetve, folyt ide. Megkerülvén ezen iszonyú szikla-repedéseket, olyan ponthoz érkeztünk, honnan távozóink segítségével elláthatánk egész Mexikó városáig.

Déltájban elérkezünk a *Cruz del Creston* nevű hegy tetejére, mely egészen trachit sziklából van alakulva s mely az ide melletti rajzban az óriási vulkán párjának látszik. A kénbányákban foglalkozó munkások a szikla legmagasb csúcsára kökereszetet tevén fel. Itt már le kellett lovainkról szállni, s a vezetőket visszavivék a kifáradt paripákat. Ott voltunk még az örök hó mezőin. A hó pedig némely helyen porhanyó volt, másutt mint a jég megfagyva és megkeményedve. A nap sugarai úgy verődtek arról vissza, mint a legfinomabb aczélütők lapjáról. E jeges havon egy lépést sem lehetett tenni, azért is indián szolgálk a hőmezőt felvadászták, s aztán egy haladhatánk azon, mint valami régi s bomladozott kőlépcsőn felfelé. De csak lassan haladhatánk e meredek oldalakon, mert utazó társaim a hideg miatt megmeredve, a megrikult levegőben pedig alig lihegve többször alétlan esének le. Déltájban 3 órakor még felét sem hagyhattuk hátra a mindig meredekebb hőmezőnek, s az indiánok, a kik az élelmiszereket s bundáinkat hordák utánunk, messze elmaradának tőlünk. Azonban a rettenetes hidegben nem mertünk megállani; a küzdelem s fáradság volt egyedül még azon eszköz, mely testünkben a melegség kifejlődését előmozdithatá. Később tapasztaltnunk kellett, hogy az indiánok egyenkint szökődnek vissza tőlünk s csak azok maradtak meg, a kik előttünk fejszőikkel a hőmezőben a lépcsőket vágták.

Az Orizaba hegyen tett tapasztalataim megtanítának engem, hogy ne erőtessem a dolgot, s mondjak le azon tervemről, hogy még e napon a vulkán tölcserébe érhesünk, s ott töltsük az éjet a párolgó gőzök között. Az elszökött indiánok nemcsak a pokróczainkat, hanem élelmiszereinket is magukkal vivén, indítványozám, hogy forduljunk vissza Rancho Ilamakas kunyhóba, a hol az elmult éjet is töltöttük, s csak másnapra igyekezzünk célunkhoz jutni.

Utítársaim között egyen kívül mindnyájan helyeslék ajánlatomat. Megfordultunk és este 6 órára szerencsésen elértünk éji tanyánkra. Három óra kellett feléle, a mire felmentünkben csaknem egész napra volt szükségünk. Azonban dr. Craford erőnek erejével meg akarta mutatni, hogy é ezen éjet a vulkán tölcserében fogja tölteni, és ellenzések daczára nem akara velünk visszatérni. Maga mellett tartván tehát az egyik indiánt, a ki a fejszével a hóban eddig is lépcsőket vágott, ki nem menthető akarattal folytatta utját felfelé.

A mi engem illet, teljes meggyőződésben levén, hogy emberi erővel e napon oly magasra hatolni többé lehetlen, azért felutunkban visszaküldék néhányat az időközben ismét felalált szolgálk közül, a kik aztán a doktort ajánltak és megdermedve találák a hőmezők felett. Midőn eszméletre jött, elbeszélé, hogy immár közel volt a vulkán tölcserének széléhez, a midőn vezetője elszökött tőle s aztán a homályban valami gödörbe esett.

Azonban éjünk másként sem folytatható le nyugottan. Egész sereg farkas támadá meg tanyánkat; mi ugyan keményen puskáztunk a vadállatokra, de azt meg nem akadályozhattuk, hogy lovainkat egytől egyig el ne ragadozzák.

Szombaton, jan. 18-án, reggel a helybeli lakosoktól vásároltunk egy pár rossz gebét. Megindultunk jókor reggel, hanem Craford doktor azt mondta: „nem követem önöket, mert ha ez a Popokatepetl egészen aranyra válik meg s a mexikói republika nekem ajándékozza ezt, azon feltétel alatt, hogy még egyszer oda menjek, a hol tegnap voltam, egy lépést sem teszek előre.

Mentünk 9 órakor ismét elértük a *Cruz del Creston* nevű csúcsot. Aztán leszálltunk lovainkról, öltözetünket rendbeszedtük: azaz, beburkoloz-

tunk tetőtől talpig gyapotba és medvebőrbe, aztán a tegnap készített lépcsőkön másztunk csuszantunk felfelé a mint erőnkől telt, mert elhatároztuk, hogy e napon minden áron a tűzhányó hegy tölcserébe hatolunk, ha csak véges erővel e dolog kivihető.

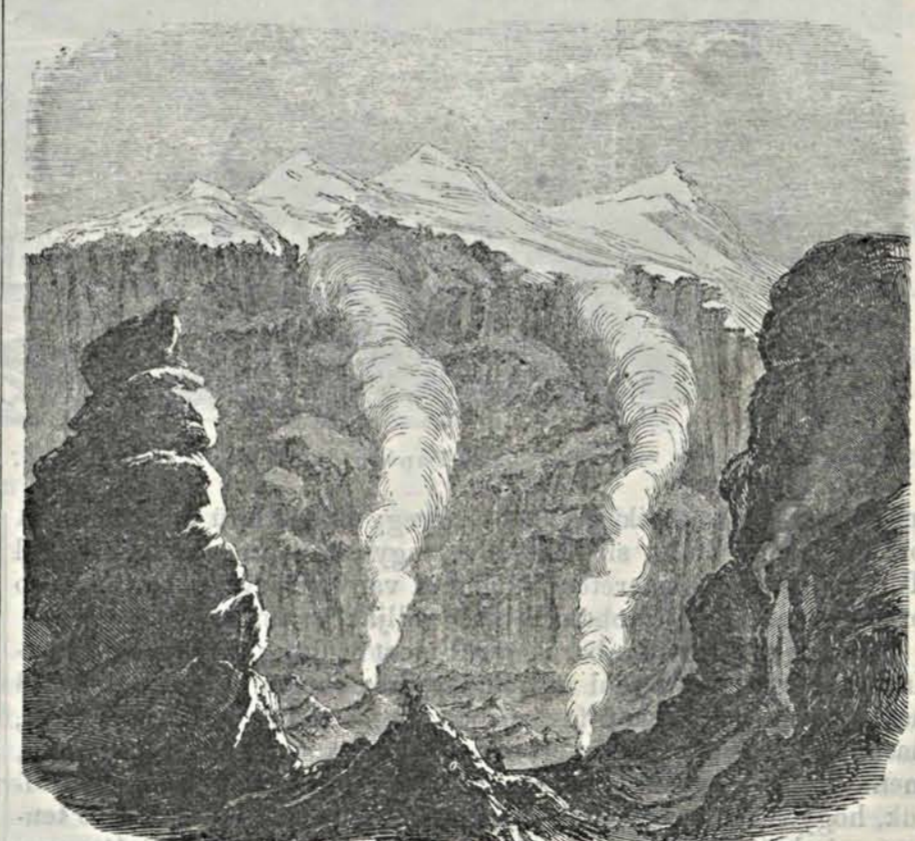
Emberszínket folyást magunk mellett tartottuk, félvén nehogy ismét elszökődjenek. A midőn a nap sugarai a hőmezők tükrében visszaverődni kezdének, felraktuk szemünkre a zöld üveget, mely szíjjal volt erősítve. Úgy be voltunk burkolva, hogy ugyan hatalmasat kellett volna buknunk, hogy megérezzük. Azonban nagy panaszunk volt az idő ellen, gyilkos és pusztító hideg szél süvöltött, melynek éle, hogy úgy fejezzem ki magamat, keresztüljárta még a lelkünket is. Az indiánok több izben a alétlan rogyának le, olyankor oda futottunk, dörzsöltük a boldogtalanságot, mert a nyugalom e retentő hidegben, bizonyos halál.

Déltájban 2 óra lehetett, a midőn leírhatlan fáradság és szenvedés után egyszerre szolgálk egyike, a ki fejszével a hóban a lépcsőt faragta, felkiáltott: „itt vagyunk a tölcser szélén!” Mert megjegyzendő, hogy ily hegycsúcsok mászásában az ember soha sem tudja, mikor érhet céljához: ötvenszer is gondoltuk már, hogy csak ezen vagy azon feltünőbb pontig hatolhassunk fel s aztán czélul vagyunk; utoljára és akkorra értünk a tölcser szélére, a midőn meg sem gon oltuk.

Ott álltunk tehát ezen iszonyos hegy tetején a tatóngó tölcser szélén s alá tekintünk a füstölő mélységbe.

Azonban nem ama borzadalmas, sötét és vigasztalás nélküli üreg állott szemem előtt, melyet más tölcseréknél, különösen pedig az Orizaba rémséges gyomrában tapasztaltam. Ellenkezőleg itt a felolvadt sziklatömeg a legnagyobbszzerű s legfélséges tarca színvegyületet tüntet elém. És ha ama rejtélyes zugás, mely a tölcser fekének a három mély kutból, mint a pokolnak torkából, vagy keményárból hallatszott, nem emlékeztet rá, hogy itt a természet rombolásának egyik legirtóztatóbb helyén állok, családósom talán megmagyarázható lett volna.

Az üreg északi szélén állottunk, oldalt elbarnult granitömek emelkedtek, melyek a kiömlő tűzfolyadék által megüvegesedve felragyogának. Alólól időközönként félelmet gerjesztő s felette gyanus moraj keletkezék s kénkőillatú fojtó pára özönlő be a tölcser belsejébe, melynek falai az északi oldal egyik részét kivéve, látszólag legalább függőleges vonalban esnek alá. A hosszas kerék-nyílás ezen része (lásd a 2 képet) itt kissé befelé torlódik, s a szirtek kiálló csúcsain át a lejárást lehetővé teszik. A hol a szikladarabok kissé küllöb álltak, hóval valának belepve, a meleg pára felolvasztá e hősziegcskéket oldalait, míg közepén a csikorgó hideg mindent kőkeményre fagyasztott: láttam itt a lecsorgó nedvből alakult jégcsapokat, melyek tiz lábnyi szélesek s három akkora hosszúk valának. A jégcsapok alatt a párakból alakult kénkőjegecek függtek alá. A tölcser fekének három nyílásból vetődik fel a kénkőes pára, míg az alap többi része visszahullott és ismét összeállott kővekből és hamukból képződött. A midőn a vulkán kitör, e feké elenyészik, s a tölcser irtóztató torka egészen megnyílik, s félmérföldnyi távra önti el a vidéket tűzfolyadékkal.

A tölcser (többör) feké.

A tölcser felső szélessége 2700 láb, mely azonban alól mintegy 750 lábnyira ke-kenyül. Műszereinkkel méréseket tevénk, s úgy találtuk, hogy a Popokatepetl csúcsa 17,792 lábbal magasabb a tenger színénél. A tölcser felső szélétől a fekének a magasság 997 láb.

Mikép szoktassuk gyermekeinket?

(Folytatás és vége.)

Mi a gyermek táplálékának minőségét illeti, a csecsemőkre nézve régi, igaz és természeteszerű, de gyakran megve-ett alapely az: a csecsemő csak saját tulajdon anyjának tejt szopja. Nem üres elbítéslet az, hogy az anyának léaye (valója) teje által is átmenjen a gyermekbe, s nincs természetesebb kívánság, mint hogy a gyermek saját tulajdon anyjának emlőjén, annak nemes érzelmeit és szeretetét, egészségét és erejét szívja magába, a szoptatás által azon legbensőbb viszony kötelekei, melyek anya és csecsemő-gyermeke között léteznek, még szorosabban fonódnak a gyermek gyengesége és az anya gyöngésége körül. Azért a legfontosabb orvosi okok nélkül egyetlenegy anyának sem szabad a szoptatás gyöngéd és jótékony kötelességét s foglalatosságát másra bízni. De fájdalom a tapasztalás azt bizonyítja, hogy a mindinkább terjedező fényűzés és anyáknak gyermekeik iránti valódi szeretetét meghűti, mert sok anya hiúság-vagy kegyelemből elvonja emlőit gyermekétől. Az anyatej élettanilag véve is a legjobb, legelőszőségesebb s leg-erősítőbb táplálék a csecsemőnek. Ha azonban orvosilag megallapított fontos okok miatt maga az anya szoptatni nem képes, ez esetben az anya teje egészséges szoptató dajkának a tejevel pótolhatók, kinek megvalasztása mellett igen gondosan és óvatosan szűkít meg kell érteni. A dajka teje az anya tejétől, a gyermek egészségi hátúnyára mindig különbözik ugyan, de mindazáltal a dajkaválasztásnál arra kell különösen vigyázni, hogy a megválasztott személy kor-, egészség- és életmódra nézve, a mennyire csak lehet, hasonlítson az anyához. Azonban a csecsemőnek minden esetben tejet kell kapni táplálékul, kivált az ember tejt nála tökéletesen nem pótolhatja semmi, mert sajátság, és vaj, tejzúrok és vilsavas mész azon foslatkötészei a tejnek, melyek azt a gyermekre nézve leelőszőségesebb s leghasznosabb táplálékká teszik. Az egészséges tejt arczokat, erős, ép tagokat a jó tejtáplálék képezi. — De a szoptatás dajkának életrendjére is nagy ügyelettel kell lenni, mert az nagy befolyással van a gyermek egészségére, javára. Tiszta szabad levegőnek, mérsékelt mozgásnak, elégséges alvásnak és nyugodt, nem háborított kedélynek élvezet mellett, könnyen emészthető, állati és növényi élelmiszerekből álló élelmezést nyerjen. Ecetes étkek és savanyu gyümölcsöket nem kell neki adni, mert ezek a tej mennyiségét és minőségét egyaránt rontják. A szoptató dajka itala víz, tej s legfőkébb könnyű sör legyen; izgató, tú esítő szesz italok végték kerülendők. Egészséges, használható dajkák hiányában Zwierlein javaslata szerint *) kecskéket-lehet használni, mert ezek emlőinek a csecsemő által elzivatása a gyermek sikeret tápláltatására előnyösebb mint a mesterséges etetés. A csecsemőknek mesterséges etetés általi felnevelése mindig nehéz dolog, s mennyire nem felel meg az egészség kívánalmainak, mutatják e következő statisztikai tudósítások:

A württembergi királyság déli (dunai) részén Schürmaier állítása szerint az anyák nem szokták csecsemőiket maguk szoptatni, úgy hogy azt valószínűs kivetelnek mondhatk, a midőn valamely anya gyermekét maga szoptatja. De a halandóság nagy is a nevezett királyság ezen részében, mert ezer gyermek közül már az első évben 499 hal meg, általánosan véve pedig 21—26 ember közül egy hal meg ott évenként. Ugyanezen királyság északi részében dívat (a mi különben eléggé szomorú, hogy az ilyen természetes szent anyai kötelesség a dívat körébe soroztatik), hogy az anyák magok szoptatják gyermekeiket, és itt a halandóság aránylagosan véve csekélyebb is, mert itt ezer gyermek közül csak 320 hal el életének első évében, s középszámítással véve itt csak 36 emberre esik egy halalozási eset évenként. — Mi a gyermekek mesterséges etetését illeti, megjegyzendő, hogy a nőtejhez hasonló, ugyanazonos, azt tökéletesen helyettesíthető, pótolható tej az egész állatországban nem találtak, — s hogy az állati tejnek a női tejjel ugyanazt magát némileg eszközölhessük, a közönséges és egészséges tehén-tejet egyharmadrésznyi vízzel ritkítsuk meg, s az ilyen tejtnek 25 résznyi súlyához 1 résznyi súlyú cukrot adjunk. — Vagy e helyett a hol lehetséges szeretessék a gyermek számára (viz- és cukoranyagokkal bővelkedő) szármárteje s ebbe vegyítették egy rész tehéntej. A mi a gyermekeknek a szoptatói elválasztását illeti, ez apródonként 14—21 napi időköz s a mennyire csak lehetséges, az év kelevető szakában történjék. Az így elkészített élelmezésnek vagy italnak mérsékelt 20° R. lehet, legfeljebb egy pár fokkal melegebb, — az edény pedig, melyből a gyermeknek eledelre nyujtatik, mindig tisztán tartandó. — A vízzel és cukorral vegyített tej helyett később már erősebb, nehezebb étkek is nyujthatók a gyermeknek. Hogy különösen a lisztel főzött étkek ugyanazon hatást eszközöljék, a mit az anyai tej, mindig tehéntejel készítsenek. Igen jó, tápláló és egészséges éték készíthető a gyermek számára kétszersült vagy finom buzalisztból eleinte víz, tej és cukorral, később húslevesel vegyítve, — s ezt a gyermekek örömezt eszik. Jó étkek készíthetők még száraz zsemlye-morszákból, vagy buzaliszt süteményekből is. Később húsleves tojás, dara és kétszersülttel, ezek után apróra vagdalt fehér húsennű (főkép fiatal állatokból), könnyű tészta étkek adhatók a gyermeknek. Csak ezen fokozatok után lehet a felnőttek táplálóból, de nem izgató, hevítő élelmiszereit a gyermeknek nyujtani. A húsleves és hús egészségesebbek táplálóbba, mint a legedesebb nyálánkságok. Izgató, hevítő, fűszeres étkeket és italokat, erős kávé, théat, csokoládét, nehéz tésztafákat, kóvér s barna hús kis gyermekeknek soha sem volna szabad enni. Fekete kenyér és burgnya csak nagyon mértékletesen adható gyermeknek. A gyermek itala víz és tej lehet.

A felső körökben kedvelt Arrowroot vagy marantakemnye, mely ha-

*) Zwierlein, die Ziege a's die beste und wohlfeils e Säugamme. Stendal, 1816.

sonszerű a burgonyakemnyével, csak a légeny nélküli tápszernek helyét pótolja épen úgy, mint a légeny nélküli cukor; s ezek egyike sem tartozik a tulajdonképi tápszer sorába, s mint kövérséget képzők magokban véve az életet fel nem tarthatják. Azért a pusztá vizzel megkésztett Arrowroot véneke különböző lényeges anyagait nem hozhatja helyre. A vízzel készített Arrowroottal halálra lehet a gyermeket megfőtteni, de táplálni, felnevelni nem, s nem egy gyermek lett már szomorú álmodta azon eléggé nem gáncsolható balhitnek, hogy az oly sokat dicéért s kényesen hangzó Arrowroot magában is tökéletes tápszer. A görvély és angolkorra hajlandósággal bíró gyenge gyermekek, könnyen emészthető, tápláló, s kívánt mennyiségben kövérséget, sőt és meszet magában foglaló élelmezéssel látandók el. Kávé és liszt-kemnyét tartalmazó tápszer, s burgonya különösen az angolkóránál végték eltávolítandó. Ellenben az ilyen betegségekben jó élelmezési szerekl szolgálk a hüvelyes vetemények. Nagyobb gyermekeknek pedig legelőszőségesebb tápszerök a hús, s ez a többi jó s nem puffasztó tápszernek mellett legjobb óvszer a görvély, angolkór s hasonló betegségek ellen. Hanem fájdalom, sok család találatik, mely a gyermekeket ezekkel ellenkezőleg csupán tésztaételekkel tömi, meg nem gondolván, hogy az ilyen gyermekek a görvély- és angolkóráságon, vagy legalább is azokra való hajlandóságon kívül, még más bajokat, például szorulásokat, vértörődásokat kaphatnak, kivált ha e mellett a mozgásra sem adatik nekik al-alom. És a kicsinyeknek gyomrát ily módon lelküseretlenül s rendszeresen megrontó anyák, még csudálkozának azután, hogyan szenvedhetnek gyermekük görvélyben, görvélyes szem-, mirigy-hátgerinczlobban, elferdülésben s más betegségekben. Ha az ilyen két éves korukban meg járni nem tudó s még mindig cuzezlival gépszerűleg betömött száju, sápadt arcú, görbelábú, s kelések-, sebek- és sebhelyekkel megrakott testü teremtmények egykoron saját anyjukat vádolandják, nehéz megmondani, hogy az ilyen anyák inkább büntetésre, vagy sajnálatra méltók legyenek-e?

Ime előadtuk ezekben a gyermekek természet- s okszerű nevelésének minden anya, szülő, nevelő által könnyen teljesíthető főbb szabályait, melyek egyszerűsödött övszerű is szolgálkandó-k általában minden, de különösen az elferdülési betegségekre nézve. A mely szülő, gyermekeinek neveltetése mellett ez egyszerű orvosi tanácsokat híven követendő, megelégedéssel fogja tapasztalni, hogy gyermekeinek ke lemes életet, magának pedig nagy lelki örömet szerzend.

De ha már a baj, betegség, elferdülés megvan, ha a szerencsétlen teremtetének elnyomorodottsága, törpessége miatt a jövőben csak örömtelen életre van kilátása, a szülő, anya, nevelő minden bizonynyal első kötelességének tartsa a gyermeket ahhoz értő orvos kezé alá adni gyógyítatás végett. Az elferdülési betegségek is gyógyíthatók, mint világosan kitünik az eddig történt szépszámu meggyógyulás esetekből, s a teljes gyógyulás némely esetekben nem eszközölthetik is, de lényeges javulás igen. A bajnak terjedése pedig egészen megakadályozhatik, — kivált ha kellő időben vétetnek az ily szerencsétlenek gyógyítás alá. — A kellő idő pedig azonnal elérkezett, mihelyt a gyermeknél a ferdeség első nyomai észrevétetnek. Ez esetben észszerű orvos tanácsa kérendő, ki azonnal belátandja és kinyilatkoztatandja, hogy itt külső és belső gyógyszertári szerekl segíteni nem lehet, s nyilatan megmondja a hozzá fordulónak, hogy csak hosszabb, módszeres gyógykezelés vezetethet célhoz. Igaz, hogy mindez csak kegyes óhajítás, mert bármily forrón, s lelki-meretesen ajánlja is az értelmes orvos az illetőknek a helyes utat, melyen a bajt elháríthatják, nagyon kevés a magok és övék üdvét belátó szülők száma. Sokakat az anyagi szegénység is viszsztatároztat. Ezer re nézve nagyon sajnálandó, hogy az állam nem gondoskodik gyógyítatásokról. Azok azonban, a kiknél az anyagi állás nem akadály, valóóságos véték követnek el, ha gyenge, elferdült, törpe gyermekeiket az e célra berendezett testgyógyászati intézetekben, melyek okszerűleg képesek az ily bajokban segíteni, nem gyógyíttatják. A rendes házi orvos az ilyen betegségeket nem igen gyógyíthatja, részint azért, mert a testgyógyászati és gyógytestgyakorlat külön orvosi gyógyszakok, melyekre nem minden gyakorló orvosnak van ideje s kedve készülni; részint pedig, mert ahhoz minden kívánatnak s czélul megfelelő eszközökkel ellátott helyiség kívánatik, a mivel a gyakorló orvos nem rendelkezhetik. Csak az ilyen intézetekben lehet tehát sikeres az elferdülési bajok orvoslása, az ilyenekbe kell tehát idejkorán a görbe, elferdült beteget küldeni, a következő még szorosabban taglalt okoknál fogva is:

A testgyógyászati orvos csak saját felügyelete alatt gyógyíthatja a beteget, s az elferdült testrészeket csak lassan-lassan hónapokig tartó folytonos működés által képes természetü helyzetükbe visszahelyezni. Minden nap 1—2 órát kell betegével a tudomány és tapasztalás által kiszabott uton foglalkoznia. A gyógytestgyakorlat határozott mozgásnál csupán az ő felügyelete alatt vihető ki szabályszerűen, s a merev, bennül összezsugorodott izmoknak és izomszoptoknak helybelített gyakorlatai csak az illető orvos s gyógytestgyakorlati segédének személyes befolyása, vezetése mellett történhetnek rendesen.

A gyógytestgyakorlatok, orthojudiai kötése és gépek alkalmazásának hatását figyelemmel kell kísérni, hogy azon esekben, ha azok túlgúlnának vagy ferde helyzetbe jönnek, azonnal meggyógyíthatassanak; mi csak ugy történhetik, ha a testgyógyászati orvos betegét naponként többször megvizsgálja.

E tekintetben *Dieffenbach* berlini nagyhirű volt tanár e következőket mondja: „A gyermekek dong-lábanak az ismeretes s különféle gépek általi gyógyíttatása, kezelése, — habár tapasztalatom szerint az ily gépek sok esetben igen jó szolgálatot tesznek a ferdeség elhárítására, több külbete-

geim mellett csekély vagy épen semmi hasznót sem nyújtottak. Mert ha az elferdült testrésze vagy tagra czélszerű, s a testet kellő helyzetben tartó köteleket alkalmaztam, midőn ismét máskor a gyermeket megtekintettem, azt találtam, hogy a gyógykezelések rajta van ugyan, de benne a tag a legferdebb helyzetben áll, mivel a szülők ritkán bírnak elég jóakarattal és figyelemmel, az orvos által megszabott rendeletek pontos teljesítésére. Más anyák ellenben az orvos rendeleteinek teljesítéséhez nagy buzgalommal fognak, de hamar belefáradnak s hanyagok lesznek s vagy a gépeket vetik el, vagy egykedvűleg csatolják s kötözik fel azokat, vagy megváltoztatják az orvost, gépkészítőt. Hogy a jó testgyógyászati intézetekben ily hibák el nem követhetők, magától értetik.

Az eredménydús gyógyításra, kezelésre, az orvosnak sok s költséges segédszerekre van szüksége, melyek testgyógyászati intézetben okvetlenül léteznek, de melyek minden egyes beteg kedvéért a szülői házban meg nem szereshetők, mivel térs helyet szükségelnek és sokba kerülnek.

Testgyógyászati intézetben a beteget magához hasonló bajban szenvedők környezik, — mindnyájan hasonló vagy ugyanazon betegségük gyógyítása végett jöttek oda, s mivel az ember a veleszületett önzéssel teljesen soha meg nem szabadulhat, tehát azon tudat, hogy másokkal együtt hasonló bajban szenved, elégtételt, vigasztalást s kitartást nyújt számára. S az ott levők, mindnyájan ugyanazon szabályok és kezelés alatt állanak és ugyanazon időtöltésben, mulatógokban részesülnek. Egymás társaságában vidámabbak, kitartóbbak, sőt vetélykednek az orvosi rendeletek, a különféle gyakorlatok, szóval minden kötelességeik teljesítésében.

Az orvos csupán a szenvedő jóakarata mellett, de ellenkezésével soha sem képes bármely elferdülést meggyógyítani. A betegnek magának is tevékenyen kell lennie, s a gyakorlatot jóakarattal, belső öntudatossággal végeznie. E végett az orvosnak a beteg teljes szeretetét s odaadását szükség-

ges megszereznie, s ezt nem olykor látogatások, hanem folytonos együtt-lakás s ebből eredő egymáshoz-szokás által nyerheti meg csak.

Azon káros befolyások és szokások, melyek a bajt okozzák, a szülői házban folyvást tartanak, s az orvoslásra nézve a legrosszabb hatásúak.

Ezek után jelen soraink befejezéséhez járunk. Előadtuk azon módokat és eszközöket, melyek a legjobb övszerű szolgálhatnak a betegségek ellen általában, az elferdülések ellen pedig különösen. Felhoztuk azon okokat is, a melyek miatt a törpe, elferdült szerencsétlen gyermekek, nem a szülői háznál, hanem a testgyógyászati intézetekben gyógyíthatandók. Az itt elmondottakhoz még csak azon észrevételt csatoljuk, hogy a testgyógyászati intézetektől az elferdülési kórok makacs természetét nem ismerők, rövid idő alatt nagy eredményeket kívánnak. Az elferdülési bajokban, — a mint sok szép sikerű gyógyítás mutatja, — segíteni okvetlenül lehet, de épen az ily betegségek gyógyulása csak hosszabb, több hónapig, sőt néha egy-két évig tartó s a tudomány minden czélszerű eszközeivel történendő kezelés mellett lehetséges. Helyén találjuk tehát e helyt azon szülőket, vagy gyámokat, kik szerencsétlen elferdült gyermekeiket ily intézetekbe adják, figyelmeztetni, hogy habár hosszasan is látszik előtök az eredményre vezető idő, gyermekeiket a siker teljes beálltáig hagyják az intézetekben, várják be nyugodtan a kívánt eredményt, mert igen gyakran megcsig, hogy olyankor találják gyermekeiket onnan kivenni, a midőn a jó eredmény már-már beállandó vala, de azért, hogy gyermekeiket elvitték, a már elért jó eredmény is a jövődöre nézve el fog enyészni. — E sorok írója az elferdülési kórok gyógyítását különös feladatává tüzte ki, s a haza fővárosában kellőg felszerelt testgyógyászati intézettel bír, — az itt előadottakat tehát, tanulmányai és saját tapasztalatai nyomán írta, s melegen ajánlja a közönség figyelmébe. Tollát a legnemesebb érdek, a hazai közegészség ügye vezette.

Dr. Batiafalvi Samu.

TÁRHÁZ.

Kakas Márton levelei az országgyűlésről.

Tisztelt szerkesztő ur! Jun. 5-én ment végbe az oly régóta előkészített szavazás a „főirat” és „határozat” kérdésében. Soha még vélemény-felek (vették volna „pártok”-nak nevezni), ily egyenlő erővel nem küzdtek. Hogy menyire minden ingerültség nélkül folyt e nagyérdemű parlamenti csata? az egy esztől világon megítélhetjük. Még 4-kén délelőtt a legingolosabb fogadásokra lehetett akár az egyik, akár a másik indítvány mellett fölosapni, midőn delután egyik fővezére a főirati tábornak tudatja ellenfeleivel, hogy 8 képviselő, ki eddig a főirat mellett volt, azon hitre, hogy a „határozat” programja a nemzetiégi kérdésben többet engedményez, át akar jönni a határozathoz, s így annak biztos többséget szerez. Ekkor a határozatiak kijelenték, hogy az ő programjuk a kérdésben a főiratiaktól egy betűvel sem tér el, s a kérdéses nyolcz szavazat megmaradt a főirat mellett. Ebből kitűnik először, hogy e vélemény-ellenesek nem voltak egymásnak párt-ellenek, s hogy a nemzetiégeket csábító ígéretekkel rászedni itt senki sem akarja; s még ha a bécsi kormány kezdené is el a licitálást, utána nem megyünk s nem ismételjük a két bagdadi Kurd regjét, a kik egy tarisznyán összeveszték, s a bíró előtt mindegyre drágább kincseket állítottak abban foglaltatni, mikor aztán felnyitották a tarisznyát, volt benne egy félfog-hagyma, és egy fanyelű bicsek. 5-én reggel szokatlanul teljes számban jelen volt az egész képviselő testület a muzeumteremben, a hol már akkor oly üdési hőség uralkodott, hogy nem hiszem, ha azokban a kis ládáknak a képviselő előtt a csiperke-gomba igen szépen meg ne teremhetne-e egy üls alatt. Csupán tizenegyetzen hiányoztak. Ezek közül kettő súlyosan beteg, három kiküldetéssel utazott el, három cserében az ily hivatalosan távollevő szavazatokért lovagiasan kilépett az ellenkező sorból, egy nem szokott dél-előtt felkelni, egy Bécsben lakik, még nem volt itt soha, három külön indítványt tett, egy pedig az elnök, ki csak votum Minervaet tartozik adni. Tehát nem kell azt hinni, mintha valaki megfutamodott volna.

Komoly, ünnepélyes percz volt az, midőn az elnök felszólította a ház tagjait, hogy e kérdésre: küldessék-e felirat az uralkodóhoz? feleljenek „igen”-nel vagy „nem”-mel. Mindenki érté, hogy e rövid szavazások eredménye korszakot fog képezni. Akkor azonban mégis derültség támadt, midőn az elnök a „főirat” jegyzőjét nevezé ki a „nem”-ek sorozatának vezetésére, a „határozatát” pedig az „igen”-szavazatok szedéséhez. Azután kezdődött a harmadik jegyző által történt felszólítása az egyes tagoknak névszerint, betűsorozatban. Mindenki figyelmesen jegyzé a szavazatokat, s ezalatt oly csend volt, hogy a mint a névsorozat papírját egyszerre fordítja mindenki a tulsó lapra, e papír-zörej úgy hangzott, mint egy ütényre tett zenekari akkord. Csak a végetes „igen” és „nem” hangzott a felolvasott nevek után, lassubb és erősebb hangnyomattal, reszketőbben és dacosabban; míg néha saját-szerű zúgós támadt, midőn egyforma nevek kétfelé szavaztak, a mi a derültség fokozódott, midőn négy Kubinyi közül kettő ide, kettő amoda szám-lát s midőn két Bördög közlül egyik igent, másik nemet mondott. S azután mikor az egyik párt szavazata elérte a százát, hogy lehetett azt a szót „száz” hallani susogva, de egyszerre anyyi száz ajkáról.

Eleinte a „nem” járt elől; már a C betűnél elhagyta az „igent” 4-el, a H betűnél hátra maradt tőle 3-al, a K betűnél megint elhagyta 4-el, az M-nél már 8-al, a P-nél épen 10-el. Hanem az R — és az S — betűk végzetessé váltak ránczve, itt az „igen” utolérte a „nem”-et. Ekkor kezdődött a fészült

érdek és T-nél is egyenlők maradtak, az U betű döntött, az mind „igent”-t adott, a Z-nél már határozott volt a „főirat” többsége, az utolsó névvel oly zaj támadt erre minden oldalon, hogy az elnök a gyűlés felgyűszetésével biztatta a házat, ha az utolsó szót ki nem hagyják mondani. Az utolsó szó „nem” volt. A főirat „5” szó többségben állt.

De hátra volt még a jelen nem voltak nevének újra felolvasása. Újra hangzott egy „nem”, azután még egy „nem”. A főirat három szótöbbséggel ment keresztül. E három szótöbbség az a bajszál, a mit megfogni nagyon jó lesz azoknak, a kiknek érdekükben áll: inkább kötni, mint szakítani.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

+ Heckenast Gusztávnál megjelent: „Az országbírói értekezlet a törvénykezés tárgyában.” Közli Ráth György, országbírói elnöki titkár és az értekezlet jegyzője. Első kötet. Az egész munkára, mely mintegy 45—50 ívre terjed, 5 fjtával lehet előfizetni. E munka törvénykezésmint jelen átalakulási szakában közérdekel bir.

+ Kacskenyén ily című munka jelent meg: „Széchenyi-emlékkönyv MDCCCLXI.” A n.-kőrösi főiskola önképzőtársulat megbízásából szerkesztik Rácz Miklós és Veress Károly. A tiszta jövedelem a Széchenyi-szoborra szenteltetik. Bolti ára 1 ft 50 kr. A könyv beszédeket és verseket tartalmaz Szász Károly, Szilágyi Sándor, Losonczy László, Thaly Kálmán, Malvina ismert nevű és számos ismeretlen nevű íróktól.

+ (A „Magyar nők évkönyve”), mely a mult évben oly nagy részvétnek örvendett, Emilidől szerkesztve, az idén is megjelenik, 12 kisebb történelmi képpel és özv. gr. Batthyány Lajosné, özv. Damjanicsné s Tancsics Mihályné könyvmatu arcképeivel. Az „Évkönyv” szépirodalmi rovatát kizárólag hölgyek művei képezendik. A komoly részt történelmi dolgozatok, a nőgyógyászati működésének ismertetése a két testvérhonban, háztartási cikkek, házi gyógytár, növelési cikkek, tájékoztató közlemények a rend, csin és divat köréből képezendik; ezekhez járul a naptár a hozzávaló jegyzetárral. Az „Évkönyv” augusztus elejére jelenik meg. — Előfizetni lehet július elejéig, könyvmatu borítékban 1 ft. 50 kr., albumkötéssel 2 ft., préselt aranykötéssel 2 ft. 50 kr.-jával. Tíz előfizető után egy tiszteletpályány jár.

+ (Drazler János Balassa-Gyarmaton) előfizetést nyit Silvio Pellico „Rabságom órái” című művére, mely minden művelt nyelvre le van fordítva, s nálunk is csak a szigorú sajtóvizsgonyok gátolták eddig megjelenését. Silvio Pellico jelen művében rabóráit írja le, melyeket mint államfogyó közel 10 évig Milanóban és Spielbergben töltött. Előfizetési ára 1 ft., mely a fordítóhoz B.-Gyarmatra július 15-ig küldendő be, mikorra a könyv megjelenik — ha ugyan a fordítót be nem áll ismét a közt idő.

+ (Zombori Gedő „Úti rajzok”) című két kötetes munkájára előfizetést hirdet 3 fjtával. Megrendelhető Pesten Lauffer és Stolp, Kolozsavrott Stein János könyvkereskedésében. Az első kötet a jövő hó elején fog szét-küldetni. Ajánljuk.

+ Kolozsavrott megjelent: „Honegység. Irta 1846-ben báró Kemény Dénes, hátrahagyott műveiből összeszedte és kiadja b. Kemény Gábor. Ára 60 kr.

+ (Bécsben egy új német lap) fog megjelenni, mely kizárólag a magyar érdekeket fogja képviselni.

+ (Nemzeti színházban) legközelebb egy érdekes darabot fogunk látni. Ez Szigligeti új, pályanyertes műve: „A trónvesztett.”

Vasárnapi Ujság 23-ik számához 1861.

A magyar Akademia palotájának tervéi.

A tudomány háza, melynek ügyét oly buzgó részvéttel karolá fel hazánkban minden osztály, a fényes kastély urától kezdve az egyszerű kunyhó lakóig, — végre a valóság küszöbén áll. Maholnap el lesz fogadva a legalkalmasabbnak tetsző építészeti terv, s a pesti lánchíd közelében, hol már tömérdek építészeti anyag felhalmozását szemléljük, meg fog kezdetni a köz-fegyelmel kísért nagy munka.

Az Akademia e napokban saját kebléből választott szakférfiakat, kik a beküldött tervek felett véleményt fognak mondani s erre fog következni a döntő határozat, az erre felhatalmazott két elnök, gróf Desewffy Emil, báró Eötvös József és gr. Károlyi György igazgató tag részéről.

Olvasóink tudják, hogy első alkalommal három terv küldetett be, a következő építészektől: Ferstel Bécsben, Szkalniczky Pesten, Henszlmann, Gerster és Frey Pesten. Az Akademia igazgatósága nem érte be e tervekkel, hanem még két európai híró építész bizott meg tervek készítésével, kiknek egyike Klenze Münchenben, másika Stühler Berlinben.

E két terv is megérkezett s mind az 5 terv a lefolyt héten a nemzeti Muzeum folyosóján közszemlére volt kiteve. A közönség nagy számmal jelent meg e szemlére s mindenki izlése szerint választhatott ezen, a legapróbb részletekig nagy gondal kidolgozott, gyönyörű rajzok között.

Igen méltánylandó, hogy többi között a nem rég alakult pesti képzőművészetek társulata is bizottmányt küldte ki kebeléből, hogy a kiállított tervek felett véleményt mondjon. Ezen szakférfiakból (építészektől, festészből és szobrászból) álló bizottmány azonban be is adta indokolt jelentését, melynek főpontjait röviden meg akarjuk itt érinteni.

A bizottmány egy találja, hogy az Akademia által építési költségül meghatározott 600,000 ftot a Henszlmann és társa, szintugy Szkalniczky tervre legkevésbébbé fogná túlhaladni. A többi 3 terv sokkal több költségbe kerülne.

Az Akademia szükségleteit, a tér felosztását és a helyiségek csoportozását tekintve, a feladatnak legközelebbesebb feleltek meg Henszlmann és társai, legközelebb áll ezekhez Szkalniczky, következők a bécsi Ferstel, s csak ezek után a két külföldi új tervező.

A mi az építészeti stylt illeti, Klenze és Stühler olasz renaissance stylben dolgoztak. Klenzénél az egészek jeleme nehézkes s különösen szerencsétlen gondolatnak mondatik az első és harmadik emelet közé szorított alacsony ablak második emlet. Stühler alapterve tépazarlásra mutat, ugy homlokzata is tér- és oszloppazarlásról jellemzetes, a nélkül hogy ezuton a kívánt esztetikai hatást előidézzé. A bizottmány azt állítja, hogy Pesten is találunk Hild által készített bérházhomlokzatokat, melyek a Klenze és Stühler által fölvetett styl helyesebb fölfogását tanúsítják. — Szkalniczky tervében kifogás tétetik a költséges teremfödözések s az egyes lakrészek nem elég kényelmes közlekedése ellen. — Ferstelé a legtisztább német góth stylben készült, gyönyörű, de felette költséges mű volna s inkább a XV század egy nagyszerű városházának, mint a m. Akademia palotájának illenék be. — Henszlmann és társai tervéről az mondatik, hogy a valóságos önálló és sajátos teremtés az építészet terén. A tervekű feladatokat tüzték, hogy a XIII század elején Franciaországban divatozott góth styl templom és kolostor építészeti elemeiből ujabbkori palotát gondoljanak ki, a nélkül hogy ez a templom vagy kolostor jellemere emlékeztesse. A bírálók ugy találják, hogy a feladat igen sikerült, s kiemelik a terv nagyszerű egyszerűségét.

Mindezeknél fogva a magyar képzőművészetek társulatának bizottmányja ugy vélekedik, hogy mind mondatalszerű styl, mind a kivihetőség, mind a programban kijelölt szükséglet, mind a költség tekintetéből az öt kiállított tervezet közül elfogadásra a Henszlmann, Gerster és Frey terve ajánlható.

Figyelemmel fogjuk kísérni ez ügy további fejlődését, mely iránt lapunk olvasói, kik 15,000 ft-nál többel járultak valóságához, oly nagy érdekel viselhetnek. Egyszerűségi igérhetjük, hogy az elfogadott tervet művészi gondal legkülönböző rajzban külön díszmellékletben fogjuk a Vasárnapi Ujság olvasóinak megküldeni.

Kertészkedjünk!

N.-Varsányi (Szabolcs), május 16.

Becses lapjában olvastam legelsőben — a kertészet érdekében — e nagyszerű igazságot: „Szereti tisztelendő ur a gyümölcsöt, de nem szeret fát ültetni.” E fontos lecke engem annyira szívenem talált, hogy parochialis kertemet, melyben a Nőé galambja egy zöld ágacska sem talált volna — rögtön elkezdtem oltás alá facsemetéskkel beültetni. Nagy gyönyörűséget találtam szépen növekedő fáskáimban, és még nagyobb, midőn 1858-ik évben első zsengeit izletes gyümölcsökben szedhettem. E gyönyörűség, az édes élvezet, hogy kis gyermekeimnek olykor-olykor egy körtvet, vagy egy almát leszakaszthván, keszöbbe adhattam, még nagyobb ingert adott a fák ültetésének tovább folytatására, és ez ugy annyira haladt, hogy már 1860-ik év január hó 25-ik napján, az egyházi látogatóságnak is szemébe tűnven, egyházzam jegyzőkönyvébe ekkép jegyezte be:

„A n.-varsányi helyv. hitv. paplakon tett javításokat következőleg találtuk:

1. Szilvafa, nagyobbrész berzenczei	108 darab.
2. Kajszin-barackfa	3 „
3. Körtvefa	8 „
4. Almafa	9 „
5. Ősi-barackfa	5 „
6. Spanyol meggyfa	3 „
7. Birs körtvefa	1 „

Összeg 137 darab.
Az egésznek összes becsára 160 ft. o. é.

A tulsó lapon kitett 137 darab gyümölcsfákat, és azoknak összesen 160 ft. o. é. megállapított árát felnéztük és megbecsültük. N.-Varsányi jan. 25. 1860. — Szilágyi János, egyh. látogató-ílnök, és Péchy László.

Nem hiu diésekedése tett szorgalmannak az, a miért én ezt a nyilvánosság elé chajtom bocsátani; hanem mert szeretnék csak ezáltal is ösztönt adni paptársaimnak, hogy hasonlótt cselekedjenek, ha van — csak kis részben is — alkalmas és elegendő hely ott, hol ők papi pályán működnek, mert valóban szánandó pusztaságban sinlenek e tekintetben majd minden parochialis kertek, és ennek egyedüli oka, mert mindnyájan ezt mondjuk: Nem a miénk, nem örököm, minek ültessék, minek plántálják fát! — Pedig ez az igazi successionalis örökség, mely nemcsak gyönyörrel, de haszonnal is kamatoz, mind magunknak, mind utódainknak, ha circulusunkat ugy futjuk, mint Jézus törvénye parancsolja. Ján. év. 9. 4.

Azonban valamint az ember minden szorgalmának termédek ellenségei vannak, melyek ellen szüntelen harczolunk kell: ugy a nemes fák előmenetelének, gyümölcsözésének roppant ellensége a hernyó! A mint 1858-ban gyümölcsöt szedtem fáskáimnak, azóta soha, mert a hernyó pusztítá el! Nem vetheti szememre senki, mintha a hernyó-gubókat le nem szedtettem volna. Ezt én mind megtettem! De mert mások nem szedvén le, tömegestül vándoroltak fámra, melyeket meggátolnom teljes lehetetlen vala. — Nappal örökös harcot folytattam e gyalázatos rút férgek ellenében, melyek először leveleket pusztították el gyümölcsfáskáimnak, majd ezeket felemésztvén, a mérreg, keserű, dionyi nagyságu zöld kajszin-barackoknak is neki estek, és megették iszonyu mohósággal. — A hol csak megleltem, mindenütt tudaktam: mivel lehetne megakadályoztatni fákramenetelét a hernyóknak? Egyik ember egyes mondot, másik más, mindeniket megpróbáltam, — semmimsem használt! — Már két egész év mult el, hogy fáskáim egy gyümölcsöt sem adtak, és mindig a hernyó miatt.

Elgöközelebb mult télen azonban egy jelentőség nélküli igen-igen régi könyv akadány kezembe, fedelének belső részén alig olvasható betűkkel e sorokat láttam följegyezve:

„A gyümölcsfáknak a kártékony hernyóktól való megszabadítására leghasznosabb a nyul-bőr.”

Anyira megörültem én e néhány sornak, hogy egész nyugodtsággal olvastam végig a vén könyvet, melyben e volt a legérdekesebb.

A mint az idő nyilni kezdett, fáskáimat szorgalmasan megtisztogattam most is a hernyógubóktól.

Magam csak talban szeretéven vadászni, másokat kértem fel, hogy ha nyulat lőnek, adjanak nekem legalább egy pár nyulbőrt. Így, midőn a hernyó-ellenség ismét pusztítja a kertek fát, kaptam is egy gazdatiszt s jó barát H. G. urtól egymásután három nyulat.

Miután a vén könyvben a nyulbőr mikénti használásáról semmi föl nem volt jegyezve, amint lehuzattam a nyulról a bőrt, ugy melegen véresen háromfelé hasítván, kifelé szóróval ráragasztottam a fa derekára, ugy hogy egymás végét érje, mi így a nap melegétől odaszáradván egész barikád alakot mutatott. Egy 24 óra alig telt bele, jöttek a hernyók a szomszéd kertekből, és tömegestül kusztak fámra. Nem gátoltam — gondolván — csak menjenek, — lassuk e téren is a nyulbőr használt. Alig egy jó negyedóra alatt, elértek tehát a hernyók a nyulbőr barrikádhöz . . . Ekkor volt még igazán örömem s meglepetésem, midőn láttam, hogy a hernyók tömegestül megalapodának egész orrfintorgatva — a nyulbőr alatt. Némely kidehezettebb hernyók egymás hátán is próbáltak utat törni, de mind hasztalan! az egész tömeg hernyóellenség visszatért, s fám — a melyiken nyulbőr van körülkötve, meg lön mentve a felette veszedelmes hernyóellenségtől.

Az okát vizsgálják azok, kik erre hivatva vannak!

En — másrésztől — csak azért adnám át ezt a nyilvánosságnak, ha ujat mondanék? hogy másnak is használják vele, különösen azoknak, kik: „szeretik a gyümölcsöt,” de ám fát is szeretnek ültetni!

Azonban, hogy a nyulbőrnek gyümölcsfáink megmentése körül sikeres hasznát vegyük, saját tapasztalatom után, még ezeket ajánlom:

a) A nyulbőrt oly magasán kell kötni a fa derekán körül, hogy a kutya le ne vehesse.

b) Minél szélesebben, annál jobb, mert a kisebb fajú szürtelessen hernyók, bár keresztül ezek se bírnak hatolni; de mégis nagy kárközdel, az éhség miatt megpróbálják a keresztültörést; a nyulbőr barrikádon.

c) Ha az eső a fa derekán lesimítja a nyulbőr szőré, egy kefével rögtön fel kell borzolni, mert ugy tapasztalom, hogy a nyulbőr finom fennálló szőre iránt van legnagyobb ellenszenve a hernyónak.

A kisebb gyümölcsös kerteknél ezen nyulbőr barrikádok, saját tapasztalatom igazolja, hogy haszonnal lehet alkalmazni; de a több holdra terjedő gyümölcsösökönél — lankálnak, mint a melyenek a Tiszahátán vannak, teljes lehetetlen, mert hol vennének annyi sok nyulbőr? Itt mára a hernyók végtelen elszaporodása miatt, jók ha négy évben egyszer teremnek a fák gyümölcsöt. Vajha a pillékek vagy lepékék elfogódását minden helységben csekély jutalom mellett — kötelességgé tennék az utcákon minden dolog nélkül futkosó gyermekeknek! Egyelőre tán nevétségesnek is látszó ez ajánlat, de eredményeiben 3—4 év múlva, meglátnók, hogy nem haszontalan dolgot tettek a falun, városban fel s alá futkározó gyermekek? — *Menyhért János*, ref. lelkész.

Teleki-gyász-ünnepélyek.

— *(Teleki-gyász-Eperjesen.)* Május 23-ról írják innen: A Teleki-gyász-ünnepélyt május 14-én, reggeli 9 órakor az evang. templomban ünnepelték itt. Egy megyei bizottmány intézkedést az ünnepély megtartására íránt úgy, hogy az említett napon 9 órakor valamennyi megyei, városi s testületi képviselők, valamint a kath. gymnasium s az ev. kollegium ifjúsága megjelent a gyászzsal borított templomban. Nők és férfiak mind gyászbába öltözve, az orgona-karzatról — valamint a toronyról és minden középületről — gyászlógók hirdették a nagy nemzeti veszteséget; és miután Gáspár János ur egy alkalmas praedivium által előkészítette a híveket a gyászünnepélyre, a helybeli dalárda férfikara szólalt meg; aztán Szehtlo János lelkész egy rövid, de velős — az oltár előtt mondott — beszédben felmutatta Teleki nagyságát, érdemeit, honszerelmét, s inté híveit a mindenféle vallásu s rangu gyülekezetre, hogy tőle tanuljanak honszerelmét. Az áldás után megszólalt a vegyes énekhar, melyben előkelő nők és leányok is résztvettek, és elénekelték egy, az alkalomra készült költeményt (Vandrák András művét). De mivel a megyei bizottmány ez alkalmi jeles költeményt 500 példányban nyomatta, s a templom ajtajánál a bemenőknek kiosztatta, csakhamar az egész gyász-gyülekezet énekelni kezdett, és ez oly nagyszertű benyomást tett mindenre, hogy csak igen kevés szem rejtette bensejének tolmácsait — a könyek. — A boltok ugyan be nem szárátkák, de a városban ünnepélyes csapat uralkodott egész estig. — A gyászlógók csak szombaton este vétektek le.

— *(Ungmgye)* is tartott máj. 29-én gyászi-ünnepélyt a nagy halott emlékére. E napig minden zajos multság megveszerte tilos volt.

— *(Marosvásárhelyt)* május 22-én rendeztetett gyászünnepély gr. Teleki emlékére. A mintegy 7—8,000-re menő közönség d. e. 10 órakor a Széchenyi-téren jelent meg. Ekkor megkondultak a harangok s a nagyszertű gyászenetet a két sorban felállított égő fákláyor között gr. László Mór több mint 300 gyászbába öltözött hölgy kíséretében nyitá meg. Utánok mentek a volt honvédek, Marosszék alkotmányos tisztikara a klerussal, a városi tiszték, mindenféle csehék gyászbába vont lobogóik alatt s végre a város és vidék röpönt közönsége. A nagy ref. templomban a gyászraivatalt a honvédek kivont karddal állták körül. Kovács Áron lelkész imát, s Molnár János tanár beszédet mondott, ezután a Szózat énekeltetett.

— *(B-Gyarmaton)* a Teleki-gyászünnepélyt a sétáton szabad ég alatt tartották. Beszédet mondtak Kias Gábor losonczy ref. lelkész és Szontagh Pál. A jeles emlékbeszéd a megye költségén kinyomatni határozattak.

— *(Czegléd, május 26.)* Czegléd lelkes honfiai e hó 16-án a református templomban gyászbeszéddel kezdve, az ágostai ev. paplak udvarán imával befejezve, adak meg Teleki László dicső emlékének a kegyelet adóját.

Ugyanakkorra a helybeli lelkes izraelita közösség is kívánt gyászünnepélyt rendezni, de rögtön szónokra nem tehetvén szert; mai napon tarták az meghatározott méltósággal.

A zsinagóga előtt feketébe huzott szöszék és a város előjárói, lelkészei, nők számára alkalmas ülések állítottak. A Hymnus elzengése után főt. Lóv Lipót zezegedi rabbi, alkalmi főházsószal és igen jeles beszéddel, melyben a magyar nemzet reményeit szabadság, igazság és vallásosság alapjaira fektetve adá elő — emelé az ünnepélyt a hazafias érzés gyakorta zajosan nyilatkozó forrponjára.

Beefejezésül héber ima és karének, valamint a Szózat hangjai lelkesíték a hallgató közönséget.

A testvéri érzés kifejezéseül végre a tápio-szent-mártoni és czeglédi ev. lelkészek, a város érdemes bírása, a kath. egyház lelkésze mondanak a helyszínen üdvkivánatokot az izraelita hazafias nép jóvendő egyenjogosítására, mit forró kézszerítések és hosszasan tartó éljenzések követték. L. A.

— *(Hajdu Nánáson)* a Teleki-gyászünnepély május 15-én tartott meg. Pákozdi Lajos és Katona Endre lelkészek mondtak gyászbeszédeket, melyek után a Szózat és Hymnus énekeltetett.

— *(A pápai ref. egyházmegyéje)* gr. Teleki László szomorú halálát nemcsak mint a nemzet szemefényének s a szabadság rettenthetlen bajnokának, nemcsak mint a prot. ref. egyház ékességének, gyönyörűségének s hatalmas bajnokának, hanem mint saját tanácsbírájának és népképviselőjének halálát is mélyen kesergi és gyászolja. Mert f. évi febr. hava 20-án tartott egyházmegyei gyűlésünkben gr. Teleki László és Kossuth Lajos kitörő éljenzések között választattak meg t. bíráknak és népképviselőkké. — *Közli Sz. I.*

— *Adorjánháza* n. hó május 26-án tartották meg gr. Teleki László örökre felejtethetlen hazafinak gyászünnepélyét. — *Közli Sz. I.*

— *(Debreczenben)* jun. 2-án volt az ünnepélyes gyásziintisztelet gr. Teleki László emlékére a ref. főtemplomban. Emlékbeszédet Balogh Péter szuperintendens és Révész Bálint lelkész tartottak.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

+ *(A Sz.-István-köszénbánya-társulat)* báró Prónay Albert elnöklelte alatt f. hó 4-én tartá alakító közgyűlést. Az alapszabályok megerősítéseig egy 15 tagu választmány és 5 tagu igazgatóság választott, és egyszersmind megbízatták, a megszerzett bányákban az üzlet haladéktalan megnyitását a társulat részére eszközölni. A választmány elnökéek b. Prónay Albert; alelnökéek: Korizmic László; választmányi tagokká: Fluck Ede, Ganz A., Gálgóczy Károly, Gschwindt Mihály, Ellenberger Henrik, Jankó Vincze, Kohen J. J., Barsi-Neuman József, Morócz István (egyszersmind titkárr), Madarász J. E., Kovács László, Návay József, Perilles Ignác, Wodianer Béla és Tarcalovits Antal választattak. *Igazgatók* lettek: Havas József, Nyiri József, Dumta Ignác, Kohen testvérek és Bréllich János.

+ *(A cs. k. szabadalm. osztrák állam-vasutársaság közgyűlése)* máj. 31-én volt, mely alkalommal az évi osztalék minden részvény után 10 frankban állapított meg.

+ *(Az ó-budai szigeten)* termelési kísérletek történtek azon gyapotmagvakkal, melyeket az angol kormány, Dunlop követési tükára közbenjárása folytán Sellers és Werther urak rendelkezésére adott. E ritka vetemény megerésést oktoberre várják.

+ *(Kibérlett káromkodás.)* M.-Péterlakon következő falubirói hirdetmény tetett közbe: „Emberek! Látna, mennyi nyomor érte nemzetünket, azon gondolatra jövök, hogy az Isten tán a sok káromlásért osztó bennünket; ezért tudomásul veykék kegyelmetek, miszerint e mai napotól kezdve Z. J. ő kegyelme kiárendálta a káromlásokból befolyó jövedelmet. A ki Isten szid, először 2 fital, 2-or 4 fital és így tovább, fog büntettni!” — Hiszen szép dolog volna ez, csak már árendába ki ne adták volna.

Köztintezetek, egyletek.

+ *(A magyar t. Akademiának)* május 27-iki összes ülésében Lukács Mórnak gr. Teleki László felett tartott emlékezés után (melyet lapunk mult számában egész terjedelmében közöltünk) *Konek Sándor* általában a statisztika, különösen pedig egyik ága a bűnvádi statisztika szükségességét fejtegette mind közigazgatási, mind tudomány szempontból. Ertekező szükségének tartja, hogy az Akademia oda működjék, miszerint a magyar törvényhatóságok a közigazgatás és tudomány érdekeit méltányolva, a statisztikai adatok gyűjtését bizonyos határok közt folytassák s az egybegyűjtött adatokat az Akademia statisztikai bizottmányának használatul beküldjék. Ertekező egy régből értekezésben összeállította volt 1857-ig a bűnvádi adatokat, most az állami közigazgatási felosztására előtt beszerzte az 1858-tól 1860-ig terjedő adatokat is s ezeket a jelen értekezésben állította egybe. Ezen értekezése a „Statisztikai közlemények“ második kötetében fog megjelenni. *Hunfalvy Pál* indítványozta, hogy az Akademia bizná meg *Vambéryt* az általa Törökországban szerzett csapataj szótár fordításával, Budenz urat pedig az eredeti szótár lemasolásával, mivel e könyv, ugyszólván, egyedüli e nemben. Az elnökség a nyelvészeti osztály javaslata nyomán fog intézkedni. Az elnök jelenté, hogy az Akademia igazgatósága a két elnököt és gr. Károlyi Györgyöt bíztá meg az akadémiai épület tervének megválasztásával; Ybl visszavezévé benyújtott tervét, csak három maradt, melyek közt választani lehetett volna, azért még Klenze Leo Münchenben és Stüller Berlinben kérétek föl tervek készítésére, kik tervököt 5 hét alatt el is készítették. E négy terv egy hétig a Muzeumban közszemlére volt kitéve. — A titkár jelenté, hogy a Nádasdy-díjra 3 pályamű érkezett be (miről más lapunk mult számában szoltunk); továbbá, hogy az Akademia számára összesen 4 arany és 2110 ft., a Széchenyi-emlékre pedig mintegy 6000 ft. gyűlt be a mult két hét alatt.

+ *(A Kisfaludy-társaság)* május 31-iki rendes havi ülésében felolvastott Pauer János székesfehérvári kanonok s magyar akad. tag levele, melyben megújítja abbéli ígérteét, hogy a Kisfaludy Károly szobrának fellállításához szükséges költséget fedezni fogja, mivége 100 fot már előre be is küldött. A talapzathoz szükséges 436 köblábnyi sóskúti követ a székesfehérvári káptalan ajánlotta meg. — Két fordítás, u. m. Shakespeare VI. Henrikjének első része, fordítva Kalmár Géza által, és Lamartine Genovája, fordítva Kovács János által, bírálat alá bocsátottak. — Szász Károly tag a jövő évre Hugo Viktor „Százados legendájából“ ígért fordításokat, melyek a pártolók könyvilletményében fognak megjelenni. — Elládatást Arany János tartott, egy részletet olvasván fel „Vojtina könyve a költészetről“ címü. most készülő munkájából.

+ *(Az egri nőgyógyászok)* egy ottani kisedővoda felállítására f. hó 17-én hangversenyt rendez, melyben Hollós-L. né is közreműködend.

— *A Nógrád megyei honvédséglőzde* agyon arakat, kikhez segély-ívet küldettek, felkéri, miszerint azokat a begyűlt pénzzel, vagy üresen is B. Gyarmatra beküldeni méltóztatának.

Balesetek, elemi csapások.

— *(Tolvajság.)* Pécs, május 27. Kérem a t. szerkesztő urat, hogy elterjedt lapjaiban a következő esetet közzétenni sziveskedjék: Folyó évi Szent-György-nap előtt még falun lakván, egy tót leány vetődött hozzám, és magát szolgálatra ajánlotta. Kérdésemre „Nánásincan“ nevezte magát, vezetéknevét azonban nem tudta megmondani, mert állítása szerint szüleit még kis korában elvesztvén, azok nevéit nem tudja, születéshelyeül Neustadtot említette. Nem volt egybe a rajtaválónál, mert állítása szerint utközben a ruhájtól és pénztől utánállók fosztották meg. *Csupa számalom-*

ból tehát befogadtam, és Szent-György után magammal Pécsre behoztam azon szándékkal, hogy majd sikerülend honnét származását valami uton módon kinyomozni. Ő megvolt nálam mult május hó 22-ke reggelég, a midőn azonban fölkelvén, csak hült helyét találtam. Nem tudtam elgondolni eltűnésének okát, nemokára azonban az udvaron levő kútba két jócs tyukot megfuladvá találtam, gondoltam, hogy emiatt szökött meg. De másnap zárva tartott almáriumomból pénz akarván kivenni, azt nem találtam. Egy kívül zöld, belül veres két fókó pénz-börtárczában volt 5 db. arany és 16 pft. ezüst hatkrajzáros, egy harisnyaszárból készült zacskóban 5 db. kétforintos, 55 db. ezüst huszas és 4 db. ezüst hatkrajzáros, ez mind elveszett. — Harmadnap pedig evő ezüst-eszközöimet egy másik almárium fiókjában keresvén, ezek is hiányoztak. Volt pedig egy törülő ruhába bekötve, és több papírba takarva: 1 nagy leveles, 1 főzelékmerő, 2 tejszimmerő ezüstkanál, 10 darab ezüst-kávéskanal, kettőnek feje Mária-képes magyar huszasból, 20 darab ezüst evőkának, P. K., F. K. vagy L. K. betűkkel jelölve, Posz és Rüffel pécsi ékszerárusok neveivel ellátva; és 3 db. kínai ezüst-évőkának. Az összes kár többre megy 300 pft-nál. A tolvaj mintegy 20—22 éves, alacsony zömök, kissé előrehajlott termetű, fehérpuros arzu, kis fekete haju, barna szemű, tompa orru, széles száju, kifelé görbült lábú; beszél jól németül, tótul és hebegve magyarul. — A fején volt fekete, vörös virágu bécsi keszkenő, két rékli és kötény, sárga avult cachemir-szoknya és uj hamuszínű nyári-czipő. — Feltalálása esetén a pécsi várostanácschoz lenne kísérteendő, és annak, ki kézrekeríti, tizenkét pengőforint jutalom biztosítatik. — *Özvegy Konczek Péterné*. (Pécs, belváros 128. sz. a.)

M i n s a g ?

— F. hó 11-kén lesz évfordulati napja azon nemzeti ünnepélynek, melyet Somogy lelkes fiaí és leányai Kisfaludy Sándor szobrának leleplezése alkalmával B.-Füreden rendeztek, midőn ez ünnepélyt emlékeztetbe hozzuk, lehetetlen rá nem térnünk azon mondására Somssich Pálnak, hogy őt Somogy megyei rendei bízták meg — hajdanában — hogy a szobor létrehozásáról a „legközelebbi“ megyegyűlésen referáljon. Még akkor jó tréfa volt azt mondani erre, hogy „hol van hát az a megyegyűlés?“ s ime hat hónap mulva itt volt a megyegyűlés, adja Isten, hogy mátlól hat hónapra a szabad és boldog Magyarország kormányának referálhasanak a derék somogyiak egyröl-másröl. Ez is csak úgy megtörténhetik.

+ *(Kölcsy-gyászünnep.)* Kölcsy sirját Csekén, mint minden évben, ez idén is megkoszorozta a kegyelet, még pedig lelkesebben, ünnepélyesebben, mint valaha. Az ünnepélyen számosan jelentek meg Szatmármegyből, s a nép is tömegesen vett részt.

+ *(Herceag-prímás ő eminenciája)* ma vasárnap a Ferencz-rendiek templomában a bérmálás-szentését fogja kiszolgáltatni.

+ *(B. Vay kanzellár)* e hó 3-án Golopról Pestre érkezett, s az elsőházi vita beztárgyalt is szándékozott maradni.

+ *(H. Lichtenstein Frigyes volt erdélyi kormányzó)* temesvári főpáncsnokká nevezetett ki.

+ *(Liszt Ferencz)* u. hó 22-én a francia császárnál ebédelt. Este a császári pár jelenlétében a tuillieriakban játszott és ujra régi diadali egyikét ünneplé, mert ő még mindig — *Liszt*.

+ *(Márkó Károly képei megvételére)* ujjában adakoztak: gr. Pálffy János 100, gr. Wenkheim Krisztina 50 fot; Gottier Lipót ívén Muklacsón begyűlt 22 ft.

+ *(A pesti egyetemi dalárda)* a Székesfehérvárott felállítandó Vörösmarty-szobor javára közelebb szavalati s ének-hangversenyt rendezend.

+ *(Leleves Joahkím)* hirnevess lengyel történetíró, s 1830-ban az ideiglenes lengyel kormány tagja, Párisban, hova Brüsszélből 30 éves száműzetése helyéről csak pár napi kirándulást tett, máj. 29-én meghalt.

+ *(Fésüs György joghallgató következő nyilatkozatot bocsát közre.)* Mithogy a budai magyar s-inészet ügyét Buda város községtanácsa f. é. május 28-án tartott közgyűlésében olyannyira magává tette, hogy ennek Budán leendő állandóságát határozottan eltökélte; s az általam kibocsátott felhívások is ennek némi fölsegelésére czéloznak: a mai naptól kibocsátott ívek már számozva, és Áldásey Antal, Buda város főkapitánya — ki az egész ügy feletti elnökséget elvállalni szives volt, — sajátkezü aláírásával ellátva küldetnek szét; míg a begyűlendő összegek ugyancsak alólirhoz küldendők be, de azokért egy négy tagu választmány, névszerint: Kunhegyi Kamil, budavárosi tanácsnok, Hilóczy Béla, Lenk Sándor és Fésüs György vállal felelősséget. — A begyűlendő összegek hirlap utján fognak közzétetni, s azonkívül minden egyes összegről külön nyugta szolgáltatik ki. Az eddigi ívtartók is kéretnek ennek szives figyelembe vételére.

+ *(Molnár szüségigazgató)* tudatja azon „öröm-hirt“, hogy a Budaváros községe, élén derék polgármesterével Feleyyel, a 28-án tartott közgyűlésen, folyamodása folytán a magyar színészetet kebelében állandósítani, és egy, általa a lánzhid mellé tervezett népszínház építéséhez pénzbeli segélytül is járulni elhatározta.

+ *(A budai gyógyfürrás helyiségében)* a honvédegyelet javára Urnapján rendezett zeneestély igen népes volt, úgy hogy a nagy kertben alig lehetett mozogni. A többi közt két új darabot is játszták, melyek: „Utóhangok Teleki Lászlóra“ és a „Deák-induló.“ E művek szerzői Kéler Béla és Dabez karmesterek.

+ *(Szeged város közgyűlése)* jun. 3-án „önkéntes nemzetörtség“ felállítását határozta el.

+ *(A „K. Közlöny“)* alaptalannak mondja azon hirt, mintha e lap az erdélyi ideiglenes főkormányzó hívatlos közlönye fogná lenni.

+ *(Heckenast nyomdaépületét)*, hol a Vas. Ujság is készül, jelenleg háromemeletesre építik, nem nagy multságára a nyomdaszemélyzetnek, mert fejük fölött egész nap tart a dörömbölés, mi néha-néha egy kis mennyőörgésnek is beillenék. A Vas. Ujság szerkesztőségi személyzetének is bőven kijut a mulatságból, mert ha nem is életveszélylel, de legalább attila-és kalapromlás veszélyétől fenyegetve lehet csak az épület belsejébe hatolni.

+ *(A pesti löversenyek)*, mint már említők, mult csütörtökön kezdődtek meg. Ma vasárnap lesz az utolsó futtatás, melyet különösen érdekessé tesz a mezei gazdák versenye. Ujlag figyelmeztetjük rá a gazdaközönséget.

+ *(Jégkárók.)* Május 31-én Bihar megyében Fejértől, Bököny, Bicske, Gesztrid-községek határaiiban és Cibakházán nagy kárt tett a jég; jun. 1-én pedig Pest mellett Czinkota határait s a köbányai szőlőket verte el, s ugyanaz nap Széchenben s Balassa-Gyarmaton is igen nagy zemekben hullott.

+ *(Ismét jégverések.)* F. hó 1-én Parendorfon Mosonyban, Miskolcz vidékén, Ersekújvár tájékán, Bars- és Komárom megyékben, nevezetesen Ohaj-Besenyő, Löl, Cseke stb. helységek határában 5 mérföldnyi területen; 3-án Torontálmegyében az uj-becei, deszki, kukutyini, n.-becskereki, vöd-rösházai, sz.-iványi határokban; ugyane napon Eszék, Fehérttemplom és Pancsova vidékén pusztított a jég.

+ *(A „P. Napló“)* biztos kutforrásból értesül, hogy egy legujabb kormányi rendelet szerint az adó erőszakos behajtása a főispánon kezdetik úgy jó aztán a sor az alispánokra, szolgabírákra s más tisztviselőkre, végre a bizottmányi tagokra. (Hát a többi nem fizetőkre?)

+ *(Dunlop, angol követési titkár)*, ki a magyarok rokonszenvét oly nagy mértékben bírta, Russell lord által Bécsbe a követéséghé állandóan visszarendeltetett, még pedig, mint a lapok írják, Rechberg gr. bécsi külügyminiszter sürgetésére, ki Dunlop tudósításainak tulajdonitja azt, hogy Russell lord az angol parlamentben közelebb hazánkra nézve kedvezőleg nyilatkozott. — Mondják, hogy a „Patrie“ levelezője Simon Eduard is hasonló okból hivatott vissza Párisba. Hogy mit akar ezáltal a bécsi kormány elérni, nem tudjuk, mert ha Dunlop és Simon Eduard nincsenek is körünkben, azért az illető külföldi kormányok igen jól tudják, hogy hányat ütött az óra.

+ *(Hol van Perczel Mór?)* Sokan tették e kérdést egymásnak, de nem tudták rá felelni. Most azt olvasuk a lapokban, hogy jeles hazánkfia Jersey szigetén mint mezeigazda él, neje és gyermekei körében.

+ *(Az osztrák hadsereg egyenruhája)* ismét változások megkeresztül. Az eddigi fegyverkabát helyett lahajtott gallérú s egy sor gombbal ellátott kapnak. Így az egyenruhára kevesebb gomb kellend s ez is gazdálkodás.

+ *(A pesti evang. gymnasium számára)* egy 3 emeletes ház fogtnak építeni, mely alkalommal az igen szűk sütő-utca lehetőleg ki fog szélesbítetteti.

+ *(Rozsnyót is)* meglepték a sáskák. Miután az adókönyvek kiadását az alkotmányos hatóság megtagadta, a os. kir. adófelügyelő lakotással fesztelte fel a zárákat s erőszakkal vitte el a könyveket. A derék adófelügyelő neve olyan, hogy ki sem lehet mondani.

+ *(Honvéd-temetés Bécsben.)* Jun. 2-án itt Almási Antonovics Béla honvédeztet temették. A temetésen a Bécsben lakó összes magyar tanulóifjúság és sok lengyelen kívül nagyszámú közönség volt jelen. A magyarok és lengyelek nemzeti öltönyben voltak. A koporsót négy magyar és négy lengyel ifju vitte. A wáhringi temetőben egy magyar orosnovendék tartott gyászbeszédet, aztán néhány szót lengyelül intézett a jelenvott lengyel testvérekhez. Az eszt a bécsiekre rendkívüli benyomást tett.

+ *(Haldóadás.)* Márkfi Sámuel benőcs áldozár, a magyar kir. egyetem igazgatója, a hittani kar dekanja, m. akadémiai lev. tag stb., folyó hó 2-án életének 50-ik évében elhunyt. Hült tete méi f. hó 4-én takarították el a ke-repesi ut mellett temetőben.

— *(Adakozások.)* A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a mult héten beküldetett:

Gróf Széchenyi István emlékszóbrára: N.-Becskekereklől Menczer Mih. 4 ft. — Kis-Telekről (Csongrád) többen Béres Elek által 37 ft. 60 kr. *(Ezen czélra eddig beküldetett hozzánk összesen 1512 ft. 90 kr.)*

A kis-teleki adakozók nevei követezők: Bezdzány Ferencz 2 ft, Zsied János 40 kr, Törtély Mihály 1 ft, Béres Elek 1 ft, Makovics Antal 20 kr, Bartucz János 10 kr, Veiner Károly 60 kr, Seidenschur Károly 1 ft, Bagdy István 1 ft, Valchshofer János 1 ft, Tupsek Antal 1 ft, Tót Tamás 30 kr, Kriszján István 25 kr, Buknics Péter 10 kr, Kriszján János 25 kr, Ikker János 20 kr, Kiszyer Mihály 1 ft, Tóth János 30 kr, Nagy János 80 kr, Rehák József 40 kr, Pap Ferencz 40 kr, Vig Mihály 30 kr, Deutsch József 4 ft, Polák Bernát 2 ft, Bak Manó 2 ft, Geiger Soma 1 ft, Deutsch Bernát 1 ft, Ausländer József 1 ft, Deutsch Bernát 2 ft, Kohn Bernát 1 ft, Ausländer Mór 1 ft, Ausländer Soma 1 ft, 50 kr, Ausländer Károly 50 kr, Frank Ignác 1 ft, Reichinger Zsigmond 1 ft, Deutch Gézes 50 kr, Grünhut Herman 1 ft, Ausländer Herman 1 ft, Ausländer Károly 50 kr, Deutch Jakab 1 ft, Bruszt Máté 1 ft, Singer Márton 50 kr.

A magyar Akademia palotája.

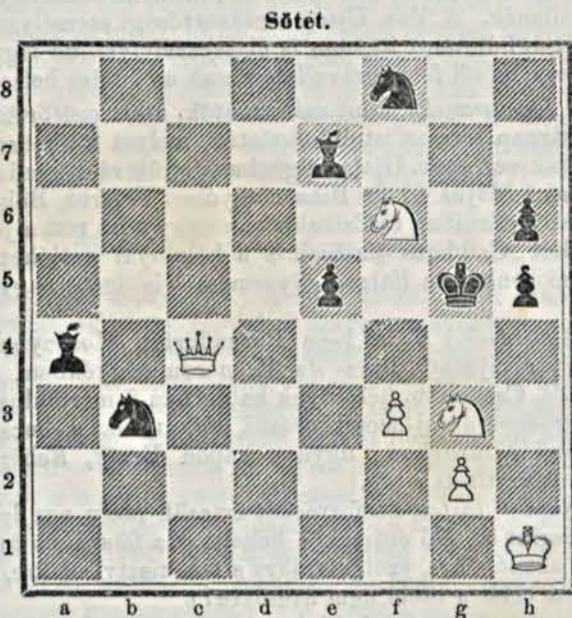
— *(Ujjabb kimutatása)* a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez küldött adakozásoknak:

L. V. közlés: Szarvasról a magyar timárczésh Kovács János főczéhmes-ter által 10 ft. (Ebből 5 ft. a tőkére.)

Az eddigi I—LIV. közlésekkal együtt: 14,619 ft. 21 kr., 1 régi róm. arany, 1 huszfrankos arany, 112 db. os. arany, 21 képtpos tallér, 1 orosz tallér 4 ujtos, 140 huszas, 18 negyedfős, 1 db. 100 pftos és 10 db. 20 pftos nemzeti államkölcsonkötelezvény.

SAKKJÁTÉK.

76-ik sz. feladvány. — Willmers Rudolftól (Pesten).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 71. számú feladvány megfejtése.

(Campbelltől.)

Világos.	Sötét.	Világos.	A)	Sötét.
1) B e 3 - h 3	F d 4 - a 1 A)	1)	H g 7 - tetsz. sz.	F f 5 - c 2: b)
2) B h 2 - b 2	F a 1 - b 2: a)	2) B h 2 - c 2 †		
3) b 3 - b 4 †		3) H g 5 - e 6: †		
a)		b)		
2)	B b 1 - b 2:	2)	F d 4 - c 3	
3) B h 3 - c 3 †		3) B c 2 - c 3: †		

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben:* Fülöp József. — *Lesson:* báró Meszén István. — *Pesten:* Cselkó György. — *B.-Ujvárosban:* Kovács Lajos. — *Parabutyban:* Rothfeld József. — *Kis-Kürtösön:* Csemiczky Károly. — *Gy.-Fehérvárott:* Horváth Lajos.

Rövid értesítések. *Pest.* B. B. I. Örömmel fűzzük ön nevét munkatársaink szép koszorújába. A 73. sz. f. megfejtése hibátlan. — *Parabuty.* R. J. Willmers üdvözlését küldi önnek. — *B.-Bogdár.* B. H. Örülünk, hogy a 73. f. megfejtése ismét sikerült. — *B.-Ujváros.* K. L. A. 72. sz. f. most beküldött megfejtése teljesen hibátlan.

Színházi napló.

Péntek, május 31. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti dráma 5 felv. *Szigligetből.* Jelen művével szerző ternót csinált, még pedig kettőt, u. m. egyet magának, egyet a színháznak, mert valahányszor előadják, a hely mindenkor kapós a színházban, mindenki siet ismét és ismét látni a nagy szabadsághóst, ha nemis valóságban, legalább a művészet varázsvesszeje által előteremtve. Rákóczyt ezúttal ismét Feleki adta, ugylátszik, ő és Lendvai felváltva fogják adni. A közönség választhat közülük tetszése szerint. Feleki játéka e szerepben körülbelül hasonlít a holdsugarakhoz, melyek világítanak, de nem melegítenek.

Szombat, jun. 1. „Bánk bán.“ Eredeti opera 3 felv. Zenéjét írta *Erkel Ferencz.* Az előadást nagy közönség látogatta. A jelen dalmú kitűnő szépségeiből annál több tűnik elő, minél többször látjuk. Tagadhatlan, hogy a „Bánk bán“ méltó vetélytársa a „Bánk bánnak“, vagyis az opera az ugyan e című tragoediának.

Előleges jelentés.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok jövő július—decemberi félévi folyamára már lehet előfizetni. — Az előfizetési díjak az eddigiek maradnak, u. m. a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együttesen véve félévre 5 ft., csupán Vasárnapi Ujság félévre 3 ft.; csupán Politikai Ujdonságok félévre 2 ft. 50 kr. — Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. — Az előfizetési iver e napokban fognak szétküldetni.

A kiadó-hivatal.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

Vasárnap, jun. 2. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti történelmi dráma 5 felv. Irta *Szigligeti.* A történelemben nincs ugyan nyoma, de a mai előadásból kétségen kívül kitűnt, hogy Rákóczy (Lendvai) is az 1848-iki független felelős magyar miniszteriumot kívánta, a mint a hős, a „P. Hírnök“ számtalan tiltakozása dacára, ez este ünnepélyesen proklamálta, a karzat zajos örömmenyilatkozatai közt. Különben pedig a feleskei nótárius azt izeni a ma esti Rákóczynak: „moderálja magát, uram öcsém, és jövőre érje be a megyei municipiummal.“ Valóban nem odaválók ezek a karzati tapsok után sovágó rögtönzések.

Hétfő, jun. 3. „A szigetvári vértanúk.“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Irta *Jókai Mór.*

Kedd, jun. 4. „A sevillei borbély.“ Vig opera 2 felvon. Irta *Rossini.* Fektér ma Almavina szerepében eok szerencsével, szépen énekel. Huber Ida is mint Rosina méltó tapsokat aratott.

Szerda, jun. 5. „Dinorah.“ Opera 3 felv. Irta *Meyerbeer.*

Csütörtök, jun. 6. „A tücsök.“ Falusi életkép 5 felv. Irta *Birchpfeiffer.*

Szerkesztői mondanivaló.

5662. *Vacz.* V. K. Hogy ismét nem lehetett szerencsénk, igen sajnáltuk. Valódi fatum: A pénzt megkaptuk s a lap ügyét elintéztük Szivesen tettük.

5663. *Duna-Szerdahely.* M. D. Nem elég az, hogy „M. D.“ hanem kérjük önt, hogy oly levelek alá, melyekben ön személyek ellen szóró vádakat, saját becsületet írja alá. Így semmi hasznát nem vehetjük. A duna-szerdahelyi népkörnek itt sokkal jobb híre van, semmint bármely irkafirkának hitelt adhatnánk.

5664. *Arad.* F. K. Ne kívánja ön amaz „utóiratot.“ Az ily szép theoriákat rendszeren kineveti az élet, s mindanuyiszor falra hányt borsók.

5665. *M-y Pál.* Közölni fogjuk, habár csak kivonatlag is. A népszellemnek ily nyilatkozatai érdekesekek s tanulságosoknak tartjuk. De kérjük önt, nyugodjék meg eljárásunkban. A Teleki-gyászra vonatkozólag eddig még legalább 50 tudósítás fekszik előttünk. Ha ezeket mind egész terjedelmökben közölnék, mint sokan kívánják, — Sz. Mihály napig be sem végezhetnők. Mit mondanának olvasóink?

5666. *Alsó-Szuba.* M. J. Nagyra becsüljük és szivesen viszonzozzuk a személyes vonalmat. Lekötélvez, bár mégis furcsa ohajtására — melyhez hasorlókkal nem egyszer találkoznunk leveleink sorai között — egyszer mindenkorra megjegyezzük, hogy képes lapok az ő szerkesztői arcképeit legfőkébb ezek halála után szokták közölni. Máskép ez nem járja. El fogja ön nekünk hinni, hogy minél későbbre szeretnők halasztani e kitüntetést.

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	◉ Nap-kelet nyug.	◐ Izraelit. naptár	☾ Hold-kelet nyug.
Junius.					
9 Vasár.	F 3 Felic. v. F 2 Els.	28 A 5 Nic.	6. p. 6. p.	Tham.	6. p. 6. p.
10 Hétfő	Margit kir.	29 Theodos	4 5 7 52 1		4 27 8 59
11 Kedd	Barnabás a. Gerárd	30 Izsák	4 5 7 53 2		5 27 9 39
12 Szerda	Tobias	31 Eremias	4 5 7 54 4	Zacheus	6 36 10 11
13 Csüt.	Pad. Antal	1 Jun. A. cs.	4 5 7 54 5		7 49 10 39
14 Péntek	N. Vazul	2 Quatemb.	4 5 7 55 6		9 2 11 1
15 Szomb.	Vitus vért.	3 Lucillian	4 4 7 56 7 39 S.		10 17 11 23
					11 34 11 34

Holdnegyed: ☾ Első negyed 15 én 11 óra 32 perczkor éjjel.

TARTALOM.

Erichsen Péter (arckép). — *Kenessey Albert.* — Szécsi Mária. *Jánosi Gusztáv.* — Higyj, de megnézd, kinek *Bocskai Papp Lajos.* — Képek a hazai népeletről (képpel). — Popokatepelt tűzhányó hegy Mexikóban (2 képpel). — Mikép szoktassuk gyermekeinket? (folytatás és vége). *Dr. Batisfalvi Samu.* — *Tarhaz.* Kakas Márton levelei az országgyűlésről. — Irodalom és művészet. — A magyar Akademia palotájának tervei. — Kertészkedjünk. *Menyhért Lajos.* — Teleki-gyászünnepek. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. Közintézetek, egyletek. Balesetek, elemi csapások. Mi újság? A m. Akademia palotája Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

24-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

Pest, junius 16-án 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/2 iver jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhöz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre 10 ft., évnegyedre 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 3. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

A KIT MINDENKI TISZTEL.

Nem választhattunk volna alkalmasabb időpontot, hogy ez ország-szerte ismert, férfias nyugottságu arcz tiszteletet s bizalmat gerjesztő vonásaiba újra beletekintsenek olvasóink, mint a mostani napokat, melyek mindig közelebb visznek a válsághoz, hol hazánk sorsa, talán igen hosszú időre, vagy jobbra vagy balra fog dűlni. Nyolcz évvel ezelőtt, lapunk első évi folyamában többi között ez van e férfi arcképmagyarázatában megírva:

„Mindazok között, kik az utóbbi évek alatt történetünkben szerepeltek, egyedül Deák-nak jutott az a szerencse, hogy mind párthivei, mind ellenfelei által ép azon tiszteletben részesüljön, melyben osztozott évek előtt;

„A ki annyira szerette hazáját, s honszeretetével soha sem ártott, mindig csak használt annak;

„A ki soha meg nem bánta azt, a mit mondott; és soha meg nem másította véleményét;

„A kit a kedvező sors el nem ragadt, a balszerencse le nem vert; ki mindig, minden körülmény között, önmagához hasonló maradt: szerény, egyszerű honpol-

DEÁK FERENCZ.

gár, dicsvágy és érdemrendek nélkül.

„Igazságszeretetét, polgári nagyságát, honfiai erőnyeit sokáig fogja emlegetni az utókor, midőn másokat régen megbírált. Deák jellemének nagysága az évekkel csak nőni fog.“ —

Szándékosan idéztük e szavakat, mert ezeknél ugyan bővebb ékeszőlással mondhatnók el most gondolatainkat, de e tér szűk rámája között hibeiben, igazabban most sem.

Nehéz napokat élünk s élünk, a tűzpróba napjait. S az események ugy hozták magukkal, hogy ama jellemzilárd és bölcs férfi iránti tisztelet és bizalom most még erősebb alapokon nyugszik, mint valaha. A kit a közbizalom még 1848. előtt arra érdemesített, hogy nagy Magyarország mind az 52 vármegyéjének táblabírája lett; a ki 1848-ban az ország igazságügyminisztere volt: azt napjainkban is magas hivatással bizta meg a jótékony ég.

Bármennyire tövises és virágtalan a pálya, melyen e bölcs férfi halad, s melyre a nemzet vezérelni ohajtja, — az nem lehet, hogy előbb utóbb áldás és siker ne